

Slovenski čebelar

št. 9

letnik CXI – september 2009

ISSN 0350-4697

**Ocenjevanje medu
Življenjska pot trotov**

**Kaj nam ima P. P. Glavar povedati dandanes?
Ob 225. obletnici njegove smrti**

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

*Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.*

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

*Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 13h, julij, avgust zaprto*

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR

**Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3**

**Drobni pribor, zaščitna
oprema za čebelarjenje**

Posode in točila za med...

**Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

**kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice raznih oblik in
velikosti,**

**kartonsko in plastično
embalažo**

**GSM: 051 / 348-426
e-mail: jana.pp@amis.net**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

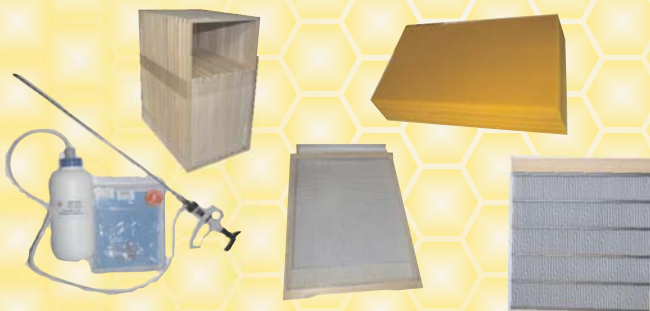
GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO POPUST PRI
NAKUPU NAD 42 EUR!

Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

**ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarske lopatke

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

V program Javne svetovalne službe v čebelarstvu, ki ga je pripravilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je letos vključen tudi projekt z naslovom »Skrb za ohranjanje podeželja: nakup medonosnih rastlin«. Na podlagi tega projekta nameravamo čebelarjem to jesen prek čebelarskih društev razdeliti 6.800 sadik lipe, ki nam jih bo preskrbelo podjetje Semesadike Mengeš, ki je bilo tudi edini ponudnik za dobavo takšnega števila lip. Pri tem projektu nam je ves čas strokovno pomagal in svetoval tudi Zavod za gozdove oz. v njegovem imenu g. mag. Živan Veselič.

Namen te akcije je po celotnem ozemlju Slovenije zasaditi čim več medovitih rastlin, ki bodo v prihodnjih letih zagotavljale medenje, hkrati pa motivirati tudi lastnike kmetijskih in gozdnih zemljišč, da bi v prihodnje sami sadili tovrstne rastline. V SČ št. 7-8, julij-avgust 2009, je bil na str. 248 objavljen članek o lipah, v katerem so navedeni poglobljeni podatki o tej drevesni vrsti. V prihodnji številki SČ bomo objavili tudi strokovna navodila o sajenju in vzdrževanju lip, ki jih bo pripravila Komisija za medovita in zdravilna zelišča pri ČZS, tako da bodo čebelarji pravočasno seznanjeni z vsem potrebnim za kar največji uspeh projekta. Ob tej akciji je izšla tudi zgibanka o lipovem medu, v kateri so opisane značilnosti lipe in lipovega medu.

Prevzem sadik lip bo v drugi polovici oktobra na vnaprej določenih točkah po Sloveniji, čebelarska društva pa bomo pisno pravočasno obvestili, kje lahko sadike prevzamejo in koliko sadik jim je namenjenih.

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Barva napisala »Slovenski čebelar« na ovitku revije je tudi letošnja barva za označevanje čebeljih matic.

Fotografija na naslovnici: Čebelnjak s kranjski čebelarja Boštjana Robleka iz Bašija. Poleg čebelnjaka stoji kip čebelarskega zavetnika sv. Ambroža ter znamenje v spomin Franu Lakmayerju.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Tomaž Samec 273

NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Franc Šivic: Novice iz sveta 275

Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med.: Življenjska pot trotoev 277

Tanja Višnjar: Primerjava zaleganja kranjske čebele v nakladnih (LR-) in Kónyevih panjih 280

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Marija Sivec: Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v septembru 284

VETERINARSKI NASVETI

Nacionalni veterinarski inštitut: Veterinarski nasveti za september 287

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Franc Šivic: Kaj nam ima Peter Pavel Glavar povedati dandanes? Ob 225. obletnici njegove smrti 288

MLADI ČEBELARJI 290

ODMEVI 290

OBLETNICE 292

DOGODKI IN OBVESTILA 292

OBVESTILA ČZS 300

MALI OGLASI 306

OSMRTNICE 307

INDEX

EDITORIAL

Tomaž Samec 273

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Franc Šivic: World News 275

Maja Smodiš Škerl, PhD (Vet. Med.): The Career of Drones 277

Tanja Višnjar: The Comparison of Carniolan Honey Bee Egg Laying in Box Hives (LR-) and in Kónya hives 280

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Marija Sivec: Beekeeper's Chores for Alberti-Žnideršič and Langstroth Bee Hives in September 284

VETERINARY ADVICE

NVI: Veterinary Advice for September 287

HISTORY OF SLOVENIAN BEEKEEPING

Franc Šivic: What Has Peter Pavel Glavar To Say To Us Today? At 225th Anniversary of His Death 288

YOUNG BEEKEEPERS 290

RESPONSES 290

ANNIVERSARIES 292

NEWS AND EVENTS 292

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 300

SMALL ADS 306

OBITUARIES 307

◀◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

Prav je, da razmislite, kako bo potekala razdelitev sadik v vašem društvu, in da se seveda tudi odločite, ali bo društvo izvedlo skupno akcijo sajenja lip ali pa bo vsak čebelar drevo sam posadil na kar najprimernejše mesto.

Za letos smo se odločili, da bomo izmed medovitih rastlin posadili sadike lipe, saj ima to drevo za Slovence tudi poseben, simbolnen pomen. Sicer pa bomo čebelarji s saditvijo medovitih rastlin zagotovili čebelam obilnejšo pašo in prispevali tudi k raznolikosti našega medu. V pomoč pri določanju vrste medu pa bodo čebelarjem čebelarski pregledniki,

ki bodo izvajali terenske analize njihovega sladkega pridelka. ČZS si prizadeva, da bi postala nakup in zasajanje medovitih rastlin v prihodnjih letih stalna praksa slovenskih čebelarjev.

S saditvijo medovitih rastlin bomo prispevali tudi k biotski raznovrstnosti našega okolja, saj v marsikateri kmetijski in primestni krajini že primanjkuje prvin naravne krajine, to je posamičnih gozdnih dreves ali skupin gozdnega drevja, ki popestrijo tudi videz krajine.

Tomaž Samec,
specialist za varno hrano JSSČ

L'oréal Paris partner pri zaščiti čebel

Royal Jelly (matični mleček) je vrhunska, 100-odstotno naravna sestavina, ki z novo linijo za nego las Re-Nutrition in novim rdečilom za ustnice Color Riche Shine Gelée poskrbi za obilico razkošja. Zaradi dragocenosti **matičnega mlečka** pa so dandanes **ogrožene čebele**. Prav zaradi tega je **L'Oreal Slovenija** podprla **ČZS pri skupnem projektu – ohranjanje čebelarstva v Sloveniji**. S tem namenom sta L'Oreal Slovenija in ČZS mladim čebelarjem, ki so na državnem tekmovanju v čebelarstvu osvojili zlato priznanje, podarila s čebelami naseljen panj.

Na letošnjem državnem tekmovanju mladih čebelarjev, ki je bilo 9. maja v Črni na Koroškem, je **zlato priznanje osvojilo 66 mladih čebelarjev** in s

tem **izpolnilo pogoj za pridobitev s čebelami naseljenega panja**. ČZS je namreč mladim čebelarjem izročila v dveh slovenskih krajih. Tako je eno podelitev pripravila v **soboto, 13. junija 2009**, na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici, drugo pa v **soboto, 20. junija 2009**, v prostorih Čebelarkega centra Maribor.

L'Oreal Slovenija v sodelovanju s ČZS

CENJENI ČEBELARJI!

Obveščamo vas, da lahko nabavite kvaliteten beli kristalni sladkor po najugodnejših tržnih cenah

V PAKIRANJIH:

- **NATRON VREČE 50/1**
- **NATRON VREČE 25/1**
- **AGRAGOLD 1/1**

pri vašem dobavitelju:

STENKO d.o.o. | Špruha 3, Trzin (ind. Cona)

Tel: +386 1 562 17 22 | **Tel/fax:** +386 1 562 17 20

GSM: +386 41 664 820, +386 41 373 750

AGRAGOLD®

Agragold trgovina d.o.o.
Letališka cesta 16
1000 Ljubljana
www.agragold.com

Novice iz sveta

Besedilo: **Franc Šivic**

Avstrija

Inž. Josef Ulz, predsednik Avstrijske čebelarke zveze, je v uvodniku majske številke revije Bienen aktuell zapisal, da je bilo letos v Avstriji posajenega 45 odstotkov semena koruze, ki je bilo po večini obdelano z insekticidom poncho (aktivna snov klotianidin), nekaj pa tudi z insekticidom cruiser 350 FS (aktivna snov tiametoksam).

Avstrijske oblasti so letos dovolile uporabo omenjenih dveh zaščitnih sredstev za koruzo kljub temu, da sta lani na Bavarskem in v nemški deželi Baden Württemberg povzročili pomor 11.500 čebeljih družin. Odgovor oblasti na protest avstrijskih čebelarjev je bil podoben tistemu, ki smo ga spomladi slišali tudi pri nas, namreč, da do zdaj ni bilo opaziti pomorov čebel, povezanih z uporabo neonikotinoidov, torej ni razloga za paniko. Poleg tega so jim obljubile tudi izboljšanje prijemljivosti insekticidov na seme, tako da jih veter med setvijo ne bo odnašal na sosednje travnike in njive, ter izboljšanje strojev za setev.

Inž. Ulz je sicer povedal, da je bilo v zadnjih letih v obdobju cvetenja oljne ogrščice in lani tudi v obdobju setve koruze opaziti kar nekaj škode pri čebelah. Tipični so bili plazenje čebel pred panji, njihovi neuspešni poskusi, da bi se dvignile v zrak, in zbiranje čebel v večje skupine. Kazale so torej znake, ki niso značilni za katero izmed klasičnih čebeljih bolezni.

Čebelarji z območij, na katerih je zasejane veliko koruze, naj pozorno opazujejo čebele, zbirajo vzorce in o morebitnih zastrupitvah obvestijo pristojne organe. Samo z dobrim dokaznim gradivom bodo v prihodnje lahko prepričali oblasti, da je nova generacija sistemskih insekticidov lahko usodna za čebelarstvo.

Italija

Prvega julija letos se je upokojila dolgoletna direktorica čebelarskega inštituta iz Bologne dr. Anna Gloria Sabatini, na položaju pa jo bo zamenjal njen dozdajnji sodelavec dr. Marco Lodesani, ki je bil kar trideset let raziskovalec. Zadnje čase si zelo prizadeva za zaščito italijanske čebele *Apis mellifera ligustica*.

Dr. Sabatinijevo bom ohranil v lepem in hvaležnem spominu. Kar nekajkrat sem bil na obisku v laboratorijih inštituta, ki ga je vodila, sicer pa sem se z njo pogosto srečeval na različnih nacionalnih

srečanjih in tudi na svetovnih čebelarskih kongresih. Želim ji, da bi mirno uživala svoj pokoj, hkrati pa upam, da bo še naprej dejavna v italijanskem čebelarstvu.

Nedavno pa mi je poslala skrb zbujačo novico. Zdravstvena inšpekcija je pri 671 čebelarjih iz različnih krajev na Apeninskem polotoku pobrala vzorce medu.

Med njimi je našla 20 vzorcev, onesnaženih z antibiotiki, največ iz okolice Padove in iz Furlanije. To je med porabniki sprožilo pravi preplah, saj je veliko onesnaženega medu že na policah trgovin, nekaj pa je tudi porabljenega. Od antibiotikov so v medu odkrili sulfatiazol, tetraciklin, tirozin in streptomycin ter tudi večjo količino HMF-a od dovoljene. Čebelarji so uporabljali antibiotike za zdravljenje bolezni čebele zalege, predvsem hude in pohlevne gnilobe čebele zalege, pa tudi poapnele zalege, ki je je letos povsod zelo veliko. Minister za kmetijstvo dr. Luka Zaia, ki je tudi sam čebelar, se je na to odkritje odzval zelo ostro, saj je zagrozil, da bodo vsi tisti, ki so uporabljali antibiotike, v opomin drugim strogo kaznovani. Onesnaženi med jim bodo odvzeli, lahko pa jih čaka celo zaplemba čebelarskih obratov.

Nemčija

Ministrica za kmetijstvo ga. Ilse Eigner je letos kar dvakrat zelo razveselila nemške čebelarje. Najprej je prepovedala uporabo nekaterih najzloglasnejših insekticidov iz družine neonikotinoidov za zaščito semena koruze in nekaterih drugih poljščin, potem pa je izdala še prepoved setve gensko spremenjene koruze vrste MON 810. Čebelarji so zadovoljni, saj se bo v nemškem medu poslej zelo zmanjšalo število pelodnih zrn omenjene koruze. Popolnega umika sicer ne bo, saj bodo zaradi preizkusov manjše količine tovrstne koruze sejali še naprej. Urednica mesečnika Deutsches Bienen Journal, ga. Silke Beckendorf v uvodniku ugotavlja, da gre za veliko zmago čebelarjev, ki so že dalj časa opo-

Anna Gloria Sabatini

Foto: www.mielisenzacortini.it

zarjali na nevarnost uvajanja gensko spremenjenih rastlin. Zanimivo je, da so čebelarje podprle tudi številne okoljevarstvene organizacije, akcije in pobude Nemške čebelarke zveze pa podpira tudi celotna nemška javnost. Zato skoraj ne mine dan, da sredstva javnega obveščanja ne bi objavljala novic o tem, kaj se dogaja na področju čebelarstva.

Na letošnjem srečanju nemških vzrejevalcev matic v Neustadtu je poleg drugih predavateljev nastopil tudi prof. dr. Kaspar Bienefeld ter predstavil svoje raziskave o vplivu starosti matic na kakovost njihovih potomcev. V družinah z dveletnimi maticami se namreč občutno zmanjša proizvodnja medu, ker se njihova plodnost tedaj že zmanjšuje, povečuje se število zaleženih trotoev, hkrati pa se zmanjšuje aktivnost matičnega feromona. Ta namreč poživlja joče deluje na vse člane čebelje skupnosti, saj ima v njej pomembno vlogo regulatorja razpoloženja in z njim povezane delovne vneme.

Pri starih maticah se pogosteje pojavlja tudi pre zgodnje odmrtnje jajčec, posledica tega pa je luknjičasta zalega. Hkrati se kot posledica manjše teže jajčec krajša tudi življenjska doba čebel. S starostjo matic se stara tudi sperma v semenskih mošnjicah matic, pri takšnih družinah pa so znatno večje zimske izgube.

Seveda pa moramo včasih ohraniti tudi matice, ki so stare več kot 2 leti. To velja za tiste rekorderke, ki so se izkazale z nadpovprečnimi lastnostmi, saj nam zagotavljajo najboljši izhodiščni material za vzrejo.

Nemška zveza za apiterapijo je izdala že drugo brošuro z naslovom *Apitherapie – Heilen mit Bienenprodukten* (Apiterapija – zdravljenje s čebelji mi pridelki). V njej so opisani vsi pglavlni čebelji proizvodi: cvetlični in gozdni med, cvetni prah, propolis, matični mleček, vosek, čebelji strup, čebelje ličinke in zrak iz panja. Poleg tega je naveden tudi način uporabe za boljše počutje ljudi in za njihovo zdravljenje. Brošura, ki je bogato opremljena s fotografijami, je namenjena tako čebelarjem kot porabnikom čebeljih pridelkov.

Raziskave cvetnega prahu iz različnih zveznih dežel Nemčije ter iz Švice kažejo, da skoraj 60 odstotkov vsega cvetnega prahu, ki ga med sezono naberejo čebele, izvira samo iz nekaj rastlinskih vrst. Na prvem mestu je koruza, sledijo nekatere vetrocvetke, za njimi pa so bela deteljica, regrat, trpotec in oljna ogrščica.

Rezultati te raziskave so po mojem precej skrb zbujajoči. Če je torej v prehrani čebel na prvem mestu cvetni prah koruze in če ga bodo čebele nabirale na poljih, ki so posejana s semenom, zaščitenim

z neonikotinoidi, si lahko predstavljamo, kaj se bo zgodilo z našimi varovankami. Ob predpostavki seveda, da bodo ostanki uporabljenih pesticidov tudi v pelodu. Upajmo samo, da rezultati nemških raziskav ne veljajo tudi za naše kraje.

Francija

Po Burgundiji se še naprej širi kitajski sršeni (*Vespa velutina*), zdaj pa so jih našli tudi v sosednjih pokrajinah. Na eni od zadnjih sej komisije evropskega parlamenta v tem sklicu so bili kitajski sršeni označeni kot invazivna živalska vrsta, glede na to pa je sršenja gnezda dovoljeno uničevati. Francoski čebelarji zdaj čakajo na strokovna navodila o tem, kako naj ravnaajo, da bo njihovo delo učinkovito. Po njihovem mnenju je zdaj zadnji čas za akcijo, saj postaja ta vrsta sršenov vse večja grožnja čebelarjem v Franciji. Sicer pa bodo obiskovalci letošnjega svetovnega čebelarskega kongresa v Montpellieru o tej problematiki lahko izvedeli kaj več tudi iz strokovnih referatov francoskih entomologov.

Kitajski sršen (*Vespa velutina*)

Foto: users.swing.be

Južnoafriška republika

Podsaharska Afrika je bila doslej znana po tem, da tam čebele niso zbolevale za boleznimi, ki že stoletja pestijo evropsko čebelarstvo. Letos pa je v Južnoafriški republiki pravo katastrofo povzročil izbruh hude ali ameriške gnilobe čebelje zalege, zlasti v čebeljih panjih okoli Cape Towna. To se je zgodilo kljub temu, da v tej državi vsak uvožen med ali drug čebelji pridelek, na primer vosek, sterilizirajo z gamažarko, preden gre v prodajo. Oblasti sumijo, da so se čebele okužile z medom, ki je v državo prispel po nezakoniti poti in se je zato izognil kontroli obmejnih organov.

Velika Britanija

Med manuke ali čajevga drevesa, ki raste na Novi Zelandiji, je znan po svoji veliki bakteriocidnosti, zato je na svetovnem trgu zelo iskan in temu primerno tudi drag. Nič čudnega torej, da so v nekem čebelarskem obratu v Cornwalu v Angliji želeli to rastlino nasaditi na svojem posestvu. Letos je nasad prvič bogato

Foto: Franc Šivic

Cvet manuke (*Leptospermum scoparium*)

zacvetel in pridelali so že nekaj svojega medu manuke. Količine so seveda simbolične, zato ni čudno, da stane kozarček medu te vrste kar 55 britanskih funtov ali 82 evrov, torej več kot matični mleček.

Morda bi ne bilo slabo, če bi manuko nasadili tudi v Sloveniji. Še prej pa bi se morali prepričati, kakšne podnebne razmere in tla potrebuje ta rastlina, da bo uspevala in seveda medila. ■

Viri:

Imkerfreund, št. 5, maj 2009.

Imkerfreund, št. 6, junij 2009.

Apimondia Italia, št. 5, maj 2009.

Les abeiles et fleurs, št. 5, maj 2009.

Buzz Extra, št. 2, junij 2009.

Corriere Del Veneto, junij 2009.

Življenjska pot trotoev

Besedilo in foto: **Maja Smodiš Škerl**, dr. vet. med., Kmetijski inštitut Slovenije

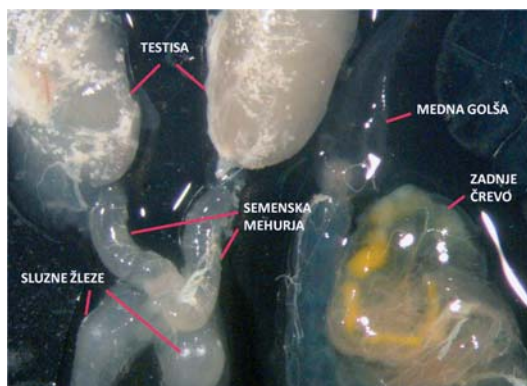
Kadar nekdo reče: »Tega trota ne bomo več redili,« ima s tem v mislih nekoga, ki se ne preživlja s svojim lastnim delom, temveč živi na stroške drugega. »Pusti tega trota, saj ne ve, kaj govori,« bomo rekli, kadar se kdo vede nespametno. Kot vemo, so tako kot delavke in matica tudi troti člani čebelje družine. Njihov življenjski cilj je v naravi najti mlado matico in jo oprašiti. Sicer pa so nam, čebelarjem, bolj kot ne v nadlego. Toda ali imajo troti v družini še kakšno drugo vlogo? Kako čebelja družina ve, kdaj so troti dobrodošli in kdaj jih ne potrebuje več?

Trot od jajčeca do izleganja

Matica zalega trotovska jajčeca v večje celice, ki jih delavke prej očistijo. Trotovska zalega navadno leži na dnu satja in ob strani gnezda. Ko matica pritrdi jajčece na dno celice, se začne razvoj trota. Po treh dneh se iz jajčeca razvije ličinka, nato se razvoj nadaljuje v budo in po 24 dneh se izleže mlad trot. Ali bo zalega delavska ali trotovska, je odvisno od velikosti celic. Matica najprej z glavo in prsnim delom pokuka v celico, da preveri, ali je celica čista in pripravljena za jajčece. Hkrati s prednjimi nogami določi širino celice – če je manjša, bo matica sprostila nekaj semen, medtem ko jajčece potuje po jajcevodu ali oviduktu. Če pa je trotovska celica večja, iz semenske mošnjice ne bo sprostila semen in jajčece se ne bo oplodilo.

Če matici zmanjka zalag semen, bo poslej zalegala neoplojena jajčeca – tako matico imenujemo

trotovska. Če pogledamo takšno zalego, bomo med zalego z delavkami našli izbočene pokrovčke celic. Te čebelje družine so navadno obsojene na propad. Če družina izgubi matico in si ne more vzrediti nove, začnejo delavke zalegati jajčeca, iz katerih se razvijejo troti. Po 28 dneh bomo v močni družini našli veliko delavk, ki bodo zalegala jajčeca, saj razvoja jajčnikov ne bo ovirala matica s svojimi feromoni. V trotovski družini bomo opazili jajčeca, ki so zaradi krajših zadkov delavk prilepljena na steno celic, v eni celici pa bo tudi več jajčec, ker bodo trotovske med seboj tekmoval v zaleganju. Iz takšnih jaj-

Pri mladem trotu spolni organi še niso razviti. V sluznih žlezah še ni sluzi (mukus), semenska mehurja sta prazna in prozorna. V velikih testisih dozorevajo semenčice.

Odrasel trot z delno izvrnjeno spolno trobo, zadkove in oprsne mišice pri tem otrdijo

čec se bodo pozneje razvili troti, ki bodo spolno dozoreli in odleteli na praho. Trotovska družina bo sčasoma propadla, geni pa se bodo lahko prenesli naprej, ker bodo ti troti skušali oprašiti mlado matico iz drugih družin.

V čebelji družini imajo troti en par kromosomov, ker se razvijejo iz neoplojenih jajčec. Delavke in matica imajo po dva para kromosomov, v katerih je določen spol (aleli). Če ima ličinka enak zapis (enake alele za spol), dobimo diploidne trote, dva različna alela pa pomenita, da se bo razvila delavka ali matica. Vendar pa diploidni troti v naravi ne preživijo. Takšne, komaj nekaj ur stare ličinke, prepoznajo čebele krmilke ter jih pojedjo ali odstranijo iz celic. Verjetno ne proizvajajo normalnega trotovskega feromona ali pa oddajajo nekakšno »kanibalistično« snov, na katero se delavke odzovejo tako, da jih pojedjo. V laboratoriju vzrejeni diploidni troti so zelo podobni haploidnim.

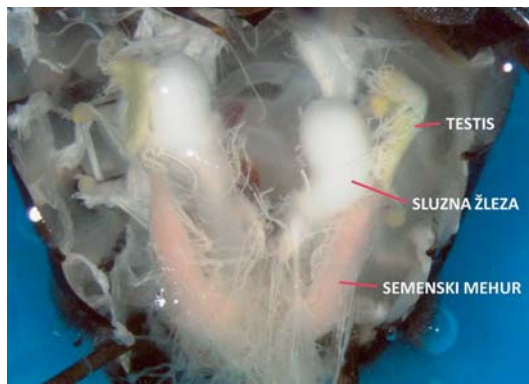
Število spolnih alelov se razlikuje od populacije do populacije čebel. V najboljšem primeru bi se matica sprašila z nesorodnimi troti, ki bi imeli različne spolne alele, tako da bi dobili dobre delavke. Vendar še pri najboljših maticah lahko najdemo kako prazno celico, saj je vanjo zalegla oplojeno jajčece z zasnovo dveh enakih spolnih alelov. Takšne ličinke so obsojene na propad, ker se krmilke ne pustijo preslepiti in jih pojedjo. Sklepamo lahko, da večje število spolnih alelov zagotavlja večjo možnost preživetja in razvoja zalege (dva spolna alela v grobem pomenita, da bo preživel 50 % zalege, pri 12 alelih pa preživi več kot 90 % ličink). Tam, kjer obstajajo možnosti za zelo veliko diverziteto čebel, bo dosti večje tudi število alelov. Za zdravo in genetsko raznovrstno čebeljo družino se ni bati, saj se matica praši z več troti, zato je možnost enakih alelov zelo majhna, poleg tega pa bo matica kmalu zalegla tudi tiste očiščene celice.

Število spolnih alelov je pomembno pri linijski vzreji, saj se leto za letom porablja isti genetski izvor matic in troto. Največje število vzrejenih hčerinskih matic (50 tisoč) iz istega maticarja so vzredili v Mehiki (Yucatan), še preden se je na to območje naselila afriška čebela.

Kdaj so troti dobrodošli?

Matica zalega jajčeca v trotovske celice, delavke pa število troto uravnavajo tako, da pojedjo trotovska jajčeca in ličinke, s tem pa zmanjšajo njihovo število ali jih celo popolnoma odstranijo. V novem roju čebele najprej kontrolirano gradijo trotovske celice, hkrati pa tudi celice za delavke. Ko družina troto ne potrebuje več, jih delavke odstranijo iz panja. V čebelji družini je le 17 % trotovske celice. Če čebelar odstrani trotovske zalege, bodo delavke preoblikovale delavske celice v trotovske in nasprotno – če imajo na voljo samo trotovske celice, jih bodo predelale v delavske. Celotna zgodba o graditvi satja in celic se prepleta z matico, ki teži k temu, da proizvede čim več genetskih »kopij«, torej troto. Naloga delavk je uravnavati rast in ohranitev družine, zato težijo k rojenju. Povprečno lahko družina roji dvakrat ali trikrat na leto, to pa je po eni strani velikkanska investicija, po drugi pa tudi tveganje za obstanek stare in nove družine.

V normalni družini je matica odgovorna za večino jajčec, iz katerih se bodo razvili troti. Če matica ni letela na praho in je torej neoprašena ali če je starejša in ji zmanjkuje semena, bo še naprej zalegala jajčeca troto in si s tem zagotovila prenos svojih genov, čeprav je družina obsojena na propad. Po raziskavi se mlade matice prašijo s 7 do 45 troti, povprečno pa s približno 13 troti. Ko se vrnejo v družino, imajo v semenski mošnjički približno 87 milijonov semenčic. Če v okolici ni dovolj troto ali če imajo ti majhno količino semena, bo tudi v mošnjički matice majhna količina semena. Težava je v uporabi akaricidov, še posebej aktivne snovi kumafos, ki jim je družina izpostavljena. Prav tako je v satih dovolj ostankov kemičnih sredstev, ki vplivajo na zmanjšano proizvodnjo semena pri trotih ali jo celo prekinajo. Takšni troti so na videz zdravi, vendar so sterilni ali imajo zelo majhno količino semenčic. To se dogaja tudi v naravi, kadar trote zgodaj spomladi zmoti hladno vreme in prekinje normalen razvoj semena v ličinkah troto ter migracijo semenčic v odraslih trotih. Delavke, žal, nimajo sposobnosti, da bi prepoznale takšne trote. Matice, ki jih oprašijo slabi troti, bodo prvo sezono zalegale normalno, prihodnje leto pa bodo postale trotovske, ker jim bo zmanjkalo semena. Povzročitelj vseh tegob je le slabo vreme. Razvoj troto v družini je odvisen od dolžine dneva – bolj ko se dan daljša, več bo troto;

Spolni organi odraslega trota (prebavila so odstranjena): bele sluznate žleze se razlikujejo od tanjših rumenorjavih semenskih mehurjev, v katerih so semenčice

če ima družina zalogo hrane, poleg tega pa pašne čebele aktivno prinašajo nektar in pelod, bo razvoj intenzivnejši; kadar je v družini mlada matica, se število trotov pogosto poveča; pomanjkanje hrane in temperaturne spremembe spodbudijo delavke, da prenehajo hraniti trotovsko zalogo in hrano porabijo za svoje preživetje.

Na območjih, na katerih so pašne razmere slabe, bo v družinah le majhno število trotov. Če bo odraslih trotov preveč, jih čebele preprosto ne bodo več spustile v panj. Toda, kako družina pravzaprav prilagaja razvoj trotov? Ne vemo, ali morda matica preneha zalegati trotovska jajčeca, kadar je paša slaba, ali pa nalogo uravnavanja njihovega števila z odstranjevanjem trotovske zalege prevzamejo delavke. Toda, kako potem delavke to vedo? Prav tako še nimamo odgovora na vprašanje, na kakšen način se družina prilagaja ohranjanju trotov.

Kar se trotek nauči, to trot zna

Ko se troti izležejo, ostanejo v gnezdu do šestega dne, krmilke pa jih hranijo s pelodom, nektarjem ali medom in z izločkom goltnih žlez. Odrasli troti se morajo hraniti sami. Najdemo jih na obrobju gnezda, na satju z medom in pelodom, in to še 4 do 12 dni potem, ko so se izlegli, vse dokler spolno ne dozori. S popoldanskimi poletov, na katerih iščejo mlado matico, se vrnejo nazaj v panj, se najedo in spočijejo. Mladi troti se skoraj ne odzovejo, če s prstom rahlo pritisnemo na njihov prsni del. Imajo mehko telo, v zadku pa obilo svetlega iztrebka z značilnim vonjem. Ko troti dozorevajo, se odpravijo na čistilni in orientacijski izlet, njihovi zadki pa postajajo trši. Zreli troti se radi umikajo in so zelo aktivni, če jih skušamo uloviti na satju. Troti se na prostem zadržujejo približno 30 minut; kolikor starejši so, toliko dlje časa so na paritvenem izletu (najdaljši

izlet je trajal 200 minut), pri tem pa potrebujejo tudi več »goriva«.

Ob vračanju v čebelnjak troti pogosto odletijo v drug panj in ne v »svojega«. Pojav bi lahko razložili s tem, da troti pač nimajo tako dobre orientacije kot delavke, kljub temu pa za to obstaja razlog. Iščejo namreč družine, ki obilno krmijo trote. Take družine vzrejajo novo matico (bodisi v sili, zaradi rojilnega razpoloženja ali zaradi preleganja stare matice). Troti lahko letijo tudi v oddaljene čebelnjake, si poiščejo družine brez matice, in to v najmanj primernem času, ko je paša slaba ali je brezpašno obdobje. Potepuški troti so tako ključni pri prenosu pršic, tako varoj kot tudi pršice *Acarapis woodi*. Nenazadnje se tako troti kot mlade matice zbirajo na paritvenih mestih in se prašijo.

Navzočnost trotov v družini je na videz odveč, saj se zdi, da troti samo jedo in z izjemo prahe z maticami od njih ni nobene koristi. Kljub temu pa je njihova navzočnost v družini pomembna. V obdobju obilne paše imajo hišne čebele veliko dela s sprejemanjem nektarja od pašnih čebel. Pri tem so jim lahko v pomoč mladi troti, saj tudi ti sprejmejo nektar od delavk, ki so se vrnile s paše. Odrasli troti s svojim obilnim telesom prispevajo k uravnavanju temperature v družini, še posebej ob velikih nihanjih zunanje temperature. Do dva dni stari troti, podobno kot mlade čebele, še niso povsem sposobni aktivno proizvajati toplote. Navzočnost trotov verjetno spodbuja delavke k večji storilnosti, saj lahko opazimo, da je v družinah z obilo troti tudi velika zaloga hrane, čebele pa so zelo dejavne.

Troti so del zdrave čebelje družine, ki se normalno razvija. V družini so zaželeni v obdobju obilne paše. Po končani sezoni delavke trotom, ki se vračajo s paritvenega izleta, ne dovolijo vstopiti v panj, zato končajo na žrelu ali pred panjem, ali pa priletijo v družino, ki prelega staro matico. V taki družini bodo troti dobrodošli, dokler nova mlada matica ne bo začela zalegati jajčec, potem pa se jih bode delavke znebile. Če v obdobju prezimovanja v družini najdemo trote, je to znak, da je z družno nekaj narobe in da je matica slaba. Odsotnost trotov v družini, čeprav so drugod še navzoči, lahko čebelarju pomaga oceniti zalogo hrane, razvoj in splošno stanje čebelje družine. ■

Viri:

Connor, L. J. (2008): *Bee Sex Essentials*, 1. izd., Michigan.

Kovac, H., Stabentheiner, A., Brodschneider, R. (2009): Contribution of honeybee drones of different age to colonial thermoregulation. *Apidologie* 40: 82–95.

Primerjava zaleganja kranjske čebele v nakladnih (LR-) in Kónyevih panjih

Besedilo in foto: **Tanja Višnar**

V nekaterih izdajah Slovenskega čebelarja smo lahko prebrali kar nekaj utemeljenih pomislekov o uporabnosti Konyevega panja. Zato ta članek objavljamo kot primer metodično dobro izvedene analize in kot primer primerjave dveh panjskih sistemov oziroma kot primer dobre prakse raziskovanja v čebelarstvu, na podlagi katerega je mogoče dobiti objektivne rezultate.

Uredniški odbor SČ

Na čebelarškem tržišču se skoraj vsako leto pojavi kak nov izdelek ali metoda, ki nam obljublja močnejše čebelje družine ter večji pridelek medu. Vendar vse novosti niso dobro raziskane in preizkušene, zato je potrebna previdnost. Ena izmed teh novosti je tudi Kónyev panj, katerega cilj je zagotoviti boljše zaleganje matic in hkrati zmanjšati propadanje čebeljih družin.

Ta tip panja je leta 2002 patentiral Madžar Layos Kónya. Od LR-panja se razlikuje predvsem v plodišču, saj so v njem okrogle satnice, ki se v obdobju zaleganja matice vrtijo. Stopnjo vrtiljivosti je mogoče nastaviti. Proizvajalec priporoča vrtenje satnic za 180° v 24 urah, in to v zgodnjih jutranjih ali večernih urah, ko so čebele v panju. Preostali deli panja so podobni navadnemu LR-panju. Natančnejša zgradba tega panja je bila prikazana v Slovenskem čebelarju (št. 3, marec 2008, str. 82).

Brez dvoma je Kónyev panj svojevrsten izziv v čebelarstvu, z znanstvenega stališča pa manjkajo verodostojni podatki o resnični uporabnosti in vplivu tega panja na čebeljo družino. Do zdaj izvedene raziskave nakazujejo zmanjšanje števila varov v Kónya panjih, zmanjševanje rojenja, enakomernejše zaleganje, hitrejši razvoj čebelje družine itd. vse to pa naj bi bila posledica vrtenja satnic. Nihče pa doslej še ni opazoval, kako vrtenje vpliva na čebelje gnezdo in razporeditev v njem. Zato sem v poskusu želela ugotoviti, kje v panju čebele začnejo graditi satne celice, kje začne matica zalegati in kako se zaleganje širi. Zanimalo me je, ali je kakšna razlika v obsegu pokrite zalege v navadnem LR-panju in Kónyevem panju, katerega značilnost so rotirajoči sati.

Med raziskavo sem opazovala standardni LR-panj ter dva Kónyeva panja (Kónya 1 in Kónya 2), izdelana po merah, navedenih v članku z naslovom *Bee hive and method for parasite control of bees and bee hive* (World Intellectual Property Organization, 2003).

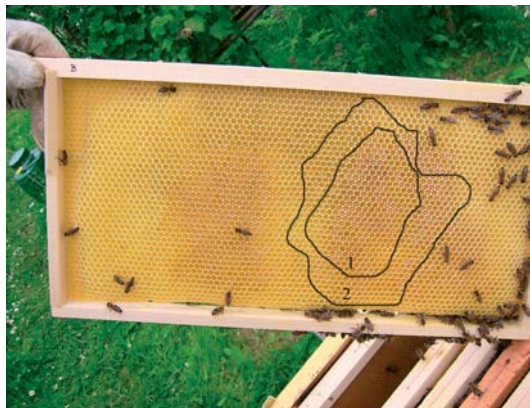
Gradnja satnih celic je odvisna od položaja panjev, temperature, količine ter kakovosti hrane, vlažnostnega gradienta itd. Z vrtenjem satov pa se te razmere spremenijo. Kako vrtenje vpliva na čebele in kaj se dogaja v čebeljem gnezdu, sem opazovala od pomla-poletja leta 2008 pod Paškim Kozjakom, na nadmorski višini 550 m.

Satnica Kónyeva panja

Zaporedje gradnje satnih celic v Kónyevem panju

Zaporedje gradnje satnih celic v LR-panju, žrelo panja na desni strani

Pričetek gradnje satnih celic

V vseh panjih sem opazovala gradnjo satnih celic. V Kónyevih panjih se je ta vedno začela v zgornji polovici satnice (najmanjša črna obroba). Čebele so nato gradnjo nadaljevale v vse smeri, dokler na satnici niso zgradile vseh satnih celic.

V LR-panju so čebele pričele graditi satne celice nekoliko zamaknjeno levo ali desno (bliže žrelu panja) od sredine satnice (manjša obroba na sliki) in jo nadaljevale po celotni satnici.

Začetek zaleganja

V navadnem LR-panju je matica skoraj na vseh satnicah pričela zalegati na sredini. Zaleganje se je potem širilo levo in desno od sredine. Opazovanja so pokazala, da so čebele po izgradnji satnih celic zgornji del posameznih satnic napolnile z medom, matica pa je jajčeca zalegla neposredno pod medom. Iz sredine sata je matica zaleganje nadaljevala na vsako stran. Vsi sati niso bile enako pokrite z medom in cvetni prahom, prav tako je zelo variiralo število pokrite zalege. V LR-panju so najdlje časa ostali nepokriti in prazni sati na zunanjih straneh panja.

V Kónyevem panju je matica pričela zalegati še preden je bila zgrajena celotna stran sata. Najprej je pričela zalegati na zgornji polovici sata, torej tam, kjer se je začela tudi graditev satnih celic. V nekaterih satih ob začetku zaleganja ni bilo medu. Najdlje so ostali nedograjeni in prazni sati ob zunanjih straneh panja, nekateri pa so ostali prazni ves čas opazovanja.

Pokrita zalega

Glede števila pokrite zalege med panji ni bilo opaziti občutne razlike. Prvo obsežnejše zaleganje je bilo opaziti že kmalu po vnosu matice v čebeljo družino. Od 25. maja do 1. junija 2008 je bilo v LR-panju 11.558 pokritih satnih celic, v Kónyevem

Pričetek zaleganja matice na LR-satih, žrelo panja je na desni strani.

panju pa 12.113 pokritih satnih celic. Od 1. junija do 29. junija 2008 se je število pokritih satnih celic v vseh panjih zmanjšalo na manj kot 6.000. Po tem sušnem obdobju se je število pokrite zalege povečalo na 12.383 satnih celic v LR-panju ter na 14.225 satnih celic v Kónyevem panju. V drugem Kónyevem panju je bilo v tem obdobju le 10.477 pokritih satnih celic.

Ugotovitve

Med vsakotedenskim pregledovanjem čebel sem opazila, da se čebele v gnezdu razporedijo v obliki krogle, kar je razumljivo, saj se grejejo in hranijo zalego. Vedno so bile skoncentrirane v sredini panja. Prav zaradi tega matica zelo redko zaleže krajne sate, tako da so ti po večini zapolnjeni z medom in cvetnim prahom.

Čebele delavke so pričele satne celice v LR-panju graditi nekoliko levo ali desno od sredine stranske satnice, vsekakor pa bliže žrelu panja. Sati so bile najprej zgrajene in zaležene na sredini panja, saj je tam tudi najbolj toplo. Nato pa se je zaleganje

Pričetek zaleganja matice na satih Kónyevega panja, žrelo panja je na desni strani.

širilo proti robu panja. Že Javornik s sod. v knjigi Čebelarstvo opisuje, da je zalega v čebelnem gnezdu razporejena tako, da je na srednjem satu zaležena največja površina, potem pa se površina zalege zmanjšuje proti obrobni satom. V celoti ima zalega torej obliko krogle, ki izmed vseh geometrijskih teles omogoča najboljše zadrževanje toplote. Čebelarji so že zelo zgodaj opazili, da ima odločilno vlogo pri trajanju razvoja čebel temperatura. Razvoj matice traja od 14 do 17 dni, delavke od 16 do 24 dni in trota od 20 do 28 dni, odvisen pa je predvsem od zunanjih dejavnikov, kot sta temperatura in prehrana. Optimalna temperatura za razvoj je 32-35 °C. Na podaljšanje razvoja čebele vpliva tako znižanje temperature v kateri koli fazi njenega razvoja kot tudi nezadostna prehranjenost zalege. Zalega na obrobju čebelnega gnezda potrebuje za svoj razvoj več časa kot zalega v srednjem delu. Ker nižje temperature proti zunanosti panja upočasnijo razvoj ličink, začne matica zalegati na sredini panja.

Na okroglih satnicah v Kónyevih panjih so čebele začele graditi satne celice v zgornji polovici satnice, od tam pa so jih gradile v vse smeri, dokler ni bila satnica popolnoma zgrajena. Tudi tukaj je bilo opaziti težnjo po začetku zaleganja na sredini panja. Prav tako je zanimivo, da je v Kónyevih panjih matica včasih začela zalegati že prej, preden je bil sat v celoti zgrajen, v navadnih panjih pa šele potem, ko je bila zgrajen celoten sat.

Na vrhu satja LR panja je bil skladiščen med, ki so ga čebele ob zrelosti pokrile z voščenimi pokrovc. Pod njim, proti sredini satja je bil v nekaterih satih skladiščen cvetni prah, na sredini in spodaj pa so čebele vzrejale zalego.

V Kónyevem panju pa je razporeditev medu in zalege popolnoma drugačna. Matica začne zalegati v zgornji polovici satja v obliki kroga. Čebele med skladiščijo v satne celice okrog zalege ter tako ustvarijo medeni pas, ki v svoji sredini obje-

ma pokrito zalego. Razporeditev medu tudi na spodnji strani sata naj bi pospešila prenašanje medu na zgornjo stran sata, posledica tega pa naj bi bilo hitrejšo čiščenje celic ter intenzivnejše zaleganje matice. Tega iz mojega opazovanja ne morem potrditi. Vzrok temu je lahko tudi prehitro vrtenje sata, ki je bilo po priporočilu proizvajalca Kónyevih panjev 180° na 24 ur.

Na številnih satih v Kónyevem panju sem opazila tudi prekinjeno zaleganje matice. Vzrok je lahko podhladitev, zaradi katere čebele odstranijo nekatera jajčeca, ali genetska napaka zaradi parjenja matice v sorodstvu.

Ličinke se razvijajo v odprtih celicah, preden pa se zabubijo in preobrazijo v odrasle čebele, jih čebele zaprejo v celice s poroznimi pokrovc. Ta del razvoja čebel je najlažje opazovati z digitalnim aparatom in programom za obdelavo slik. Iz števila pokrite zalege lahko sklepamo, koliko čebel se izleže na dan in koliko jih je v resnici v panju. V obdobju, ko se čebele zabubijo in so zaprte v celicah s poroznimi pokrovc, sem vsakih 7 dni preštela vse pokrite celice. Na vseh satih je bilo opaziti periodično nihanje v številu pokrite zalege. Ta nihanja so opazna na približno vsakih 8 dni, kolikor traja razvoj od jajčeca do bube. Stanje bube traja različno dolgo. Pri delavkah traja 13 dni, pri trojih pa 14 dni. Pri navadnem LR-panju je bilo največje število pokrite zalege približno 2500 zaleženih celic na eno stranico sata oz. nekaj manj kot 4000 na satnico. Tako je bilo zaleženih sedem satov od desetih. Pri Kónyevem panju pa se je število pokritih celic na sat povečalo na več kot 5000. Kljub vsemu je treba opozoriti, da je bilo to število doseženo le v najboljših okoljskih razmerah in samo na enem ali dveh satih v celotnem panju. Na preostalih pa je bilo zalege precej manj. Če primerjamo LR- in Kónyev panj, opazimo, da med panjema pravzaprav ni velike razlike v številu pokrite zalege. Morda pa bi

Pokrita zalega v Kónyevem panju

Pokrita zalega v LR-panju

večja razlika nastala, če bi bili panji postavljeni na kraju z dolgotrajnejšim pašnim obdobjem, boljšimi temperaturnimi razmerami, obilnejšo in kakovostnejšo pašo itd.

Za majhno število čebel je Kónyev panj lahko prevelik, da bi v njem lahko vzdrževale stalno temperaturo 32–35 °C. Slabost Kónyevga panja je, da v njem ni mogoče zmanjšati plodišča in s tem pomagati čebelarjem pri vzdrževanju temperature, kot je to mogoče pri navadnem LR-panju. Zato je treba imeti za uspešno čebelarjenje v Kónyevih panjih že od samega začetka močno in številčno čebeljo družino.

Čebelarje seveda zanima, koliko jajčec je matična sposobna zaleči na dan. Od tega je med drugim najbolj odvisna moč družine. Čeprav različna literatura navaja, da lahko matice zaležejo tudi več kot 2000 jajčec na dan, so merjenja v panjih pokazala, da matice v resnici le redkokdaj zaležejo več kot 1500 jajčec na dan (Živadinović, 2008). Pogosto se dogaja, da je zaradi napak pri čebelarjenju ter napačnega in slabega načina vzreje matic povprečno število na dan zaleženih jajčec občutno manjše, od 1000 do 1300. V optimalnih razmerah se čebelja družina z matico, ki povprečno zaleže po 1000 jajčec na dan, lahko razvije v družino, ki tehta 3,6 kg, pri 1500 jajčecih na dan v družino, ki tehta do 5,2 kg, z matico, ki zalega 2000 jajčec na dan, pa v družino, ki tehta celo 7,2 kg (Laktić, 2005). Pri tem avtor sicer ne navaja, v katerem letnem času družina doseže tako težo, a logično je, da je to na vrhuncu njenega razvoja, to pa je v naših razmerah junija oz. julija. Rihar (2003) v svoji knjigi navaja, da matica na vrhuncu svojega zaleganja zaleže od 1500 do 2000 jajčec na dan. Na podlagi opazovanj dr. prof. Kosa matica zalega tudi do 3000 jajčec na dan (ustni vir). Pomembnejši podatek, kot je število na dan zaleženih jajčec, je število izleženih čebel, saj to vpliva na moč družine. Po opazovanjih dr. prof. Kosa je umrljivost od 20–30-odstotna. Iz svojega opazovanja pokrite zalege, lahko podam število pokritih satnih celic na dan. To število se giblje od 1500 do 2000 in predstavlja število zabubljenih ličink.

V Kónyevem panju je zaradi rotirajočih satnic drugačna razporeditev medu, cvetnega prahu, toplot in zalege, kot je to značilno za navadne mirujoče satnice. Prav tako pa se z vrtenjem satnic spreminja tako vlažnostni kot temperaturni gradient. Ali ta razporeditev vpliva na količino zalege, ostaja odprto vprašanje.

S čebelarjevega vidika Kónyev panj v danih pogojih (nadmorska višina, temperatura, vlaga itd.) ni prispeval k tako občutnemu povečanju zaleganja matice, da bi se s tem tipom panja, ki sodi v višji cenovni razred, splačalo zamenjati vse navadne

LR-panje. Njegova velikost je lahko celo negativni dejavnik, saj oslabela družina ne more vzdrževati primerne temperature v gnezdu in lahko celo propade. Z raziskovalnega vidika pa bi bilo Kónyev panj dobro dodatno testirati in predstaviti javnosti. ■

Viri:

- Belčić, J., et al., (1985): Život pčela. V: Pčelarstvo. Katalinić, J. (ur.). 6. izdaja, Zagreb: Nakladni zavod Znanje, 77.
- Belec, B. (1998): Slovenija – pokrajine in ljudje. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- Čebelarstva zveza Slovenije, 2008. <http://www.cebelarska-zveza-slo.si>.
- Javornik, F., et al., (1984): Čebelarstvo. Ljubljana: Kmečki glas.
- Kantar, J. N. (2008): Matična je pojem. Predvor: Založba Narava.
- Kónya, L. (2002): Bee hive and method for parasite control of bees and bee hives. International application published under the patent cooperation treaty (PCT). WO 03/007704 A1.
- Kos, I. (2008): »Število pokrite zalege«. Biotehniška fakulteta (osebni vir, avgust 2008).
- Laktić, Z. (2005): Pčelarski priručnik. Osijek: Grafika Osijek, str. 14, 16, 18.
- Poklukar, dr. J., ur. (1998): Od čebele do medu. Ljubljana: Kmečki glas.
- Rihar, J. (2003): Vzrejammo boljše čebele. Ljubljana: Založba Pansan, str. 60 in 136.
- Seeley, T. D., Towne, W. F. (1992): Tactic of dance choice in honey bees: do foragers compare dances. Behavioral Ecology and Sociobiology, 30: 59–69.
- Slovenski čebelar, št. 5, maj 2008, letnik CX.
- Winston, M. L. (1987): The Biology of the Honey Bee. London, England: Harvard University Press Cambridge, Massachusetts, str. 277.
- Withers, G. S., et al., (1993): Selective Neuroanatomical Plasticity and Division of Labour in the Honeybee. Letters to Nature, Vol 364.
- Živadinović, R. (2008): Matična je pomemben dejavnik produktivnosti čebelje družine. Slovenski čebelar, št. 9.

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

**OBIŠČITE NAS NA SEJMU MOS V
CELJU OD 9. DO 16. SEPTEMBRA
2009 V HALI K.**

**PREDSTAVITEV NAŠIH NOVOSTI:
MEŠALNIK ZA KREMNI MED IN STROJ ZA
ODPIRANJE SATOV.**

Batuje 83, Črniče; tel 05 368 45 80; www.kipgo-bandelj.si

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v septembru

Besedilo in foto: **Marija Sivec** – Sužid

Presenečenja pri obilnih donosih medu

Počitnice so bolj ali manj že za nami, najbolj vroča meseca v letu, julij in avgust, smo uspešno preživel in upam naredili vse, da bodo preživele tudi naše čebele.

Čebelarstvo leto, ki se končuje, je bilo glede medene letine več kot obilno. Vse od zgodnje pomladi, pa še celo zdaj, na jesen, nenehno nekaj medi, vsaj ponekod. Kar je bilo spomladi ob obilnem medenju videti kot blagoslov, se počasi spreminja v pravo moro, saj tam, kjer še vedno medi (ali že spet), med že v satju kristalizira in povzroča čebelarjem kup nevšečnosti.

Pa niso samo nevšečnosti z odstranjevanjem takega medu iz mediščnega satja tiste, ki posameznikom kvarijo spanec. Številni čebelarji se ne zavedajo resnosti razmer in bodo veseli, ker jim ne bo treba krmiti in ker bodo prihranili pri sladkorju. Bojim se, da bo zaradi tega na posameznih območjih, predvsem pri manj poučenih čebelarjih, nastal čez zimo pravi polom. Kristaliziran med z veliko mineralnih snovi, varoje in po možnosti še nekaj noseme v kombinaciji z ne najbolj ugodnimi zimskimi vremenskimi razmerami ...

Presenečenja pri zatiranju varoj

Tako kot lani smo zdravila za poletno zdravljenje tudi letos dobili brezplačno, kdaj in kako naj jih uporabimo, pa nam je povedal veterinar. Upam, da ste se držali njegovih navodil. Bojim se, da tako kot lani tudi letos to ne bo dovolj.

Kolikor sem sledila trotovske zalegi, je letos pod pokrovčki veliko več varoj kot prejšnja leta. Zato kak preizkus v nekaj panjih (z enim izmed sredstev, ki že par let ni bilo v uporabi) v začetku septembra ne bo škodoval, prav tako pa ne bosta škodovala niti uporaba testnih vložkov na podnicah panjev in štetje odpadlih varoj. Če je teh preveč, ne odlašajte in še pravočasno pokličite veterinarja, da vam bo svetoval in pomagal.

Zavedati se moramo, da je aktivna sestavina letos uporabljenega sredstva za zatiranje varoj amitraz. To je ista učinkovina, kot jo vsebujeta pred leti uporabljani sredstvi hemovar (registrirano) in mitakom (neregistrirano). Da ne omenjam vseh, tako ali drugače doma pripravljenih zvarokov v obliki lističev, palčk in podobnega, ki so vsebovali isto učinkovino, vendar z neznano, velikokrat občutno preseženo koncentracijo. Problem je, da se je po dvajsetih letih uporabe amitraza količina te snovi v vosku zelo povečala in da so varoje nanjo postale odporne. Lahko se nam zgodi tako kot pri antibiotiku – če ga jemlješ po svoji lastni presoji in prevečkrat, ne deluje takrat, ko bi ga nujno potreboval in ko ti ga predpiše zdravnik!

Presenečenja pri krmljenju čebel

Upam, da smo čebele v minulih dveh mesecih dovolj nakrmili. Ne glede na to, da vse vedno dobijo enako, se nam kljub temu lahko zgodi, da kak panj nima dovolj zimске zaloge. Ne sprašujte me, zakaj je temu tako, ker tega ne vem. Domnevam, da so

V eno serijo sladkorne raztopine za krmljenje dodamo čaj iz rmana in pelina

Transport na stojišče

Zamenjava – polno za prazno

čebele krmljenje razumele kot pašo, matica je zalegala, zato so čebele to, kar smo imeli mi za zimsko zalogo, veselo krmile mladi zalegi. Zanimivo je, da se to večkrat zgodi družinam z mlado matico.

Normalna družina mora v začetku septembra imeti vsaj 12 do 15 kg hrane, ta količina pa obsega 6 do 7 satov hrane plus prostor za zalego. Ko se zalega izleže, čebele prazne celice uporabijo za to, da se zarijejo vanje, ko oblikujejo zimsko gručo – torej s hrano ne smemo pretiravati.

Drugače pa je z nakladnimi panji, ki jih zazimimo v dveh etažah. V njih mora biti do 18 kg hrane, zalega z matico je spodaj, zgornja naklada pa mora biti polna. Če ni, se hrana razporedi povsod okoli, matica pa čez zimo vleče družino navzgor, tako da je vsa hrana pod zimsko gručo neuporabna, zgoraj pa je primanjkuje in družina strada.

Naše čebelje družine niso normalne, saj jih je bila večina narejena sredi julija s 5 sati zalege ali 2 kg čebel in seveda z matico. Taka družina ima jeseni 7, 8 ali 9 satov, odvisno od tega, kako se razvija in koliko ulic zasedajo čebele. Naše družine v tem obdobju nikoli nimajo 10 satov v plodišču, da se z njimi lažje dela (imajo pa močne družine v medišču kak sat za rezervo v medu).

Ob pregledu take družine samo razmaknemo sate in pogledamo, ali je zalega, ali je lepa oz. ali ni morda presledkasta (poapnela zalega, huda gniloba ali slaba matica) in ali je zalega vseh starosti, nato pa sate pomaknemo nazaj na njihovo mesto. Pri tem se čebele ne mečkajo in ne vznemirjajo. (Kot zanimivost: dve osebi imata za 76 nakladnih panjev, pregledanih na ta način, plus krmljenje, kot sem ga opisala spomladi, dela točno za eno uro).

Krajni sat poleg praznega prostora je merilo za to, koliko hrane ima družina. Če je poln na obeh straneh, ima hrane dovolj, če je poln le na eni strani, ga obrnemo in družino še enkrat dokrmimo, če pa je sat prazen, družino natančneje pregledamo,

Za moj okus malo premočan AŽ panj

poiščemo vzrok (po navadi ga ne najdemo in je vse videti v redu), družino dokrmimo in si panj označimo.

V precejšnjem delu Slovenije bo letos problem zaradi poznega medenja in medu, ki že po nekaj dneh kristalizira v satju. Tak med ima veliko mineralov in je za čebele težko prebavljiv. Ker ga je veliko okrog zalege, bo zazimitev takih družin verjetno problematična.

Vsako leto naj bi čebelarji v panjih zamenjali vsaj tretjino satja (v 20-satnem AŽ-panju je to 7 satov). Glede na to ima čebelar ob koncu pašne sezone 7 starih rezervnih satov oziroma nekaj manj, če dela nove družine in izloči še nezaleženo satje, vendar še vedno dovolj, da ta čas v plodišča vstavi nekaj takih starih satov, v katere bo matica lahko zalegla, zelo medene in malo zaležene sate pa premesti v medišče. Če čebele sočasno še na hitro nakrmi s sladkorno raztopino (v razmerju 3 deli sladkorja : 2 dela vode), jo bodo te znosile okrog zalege, kjer bo prostor. S tem ukrepom čebelar vsaj ublaži, če že ne prepreči popolnoma problemov zimske prebave pri svojih čebelah. Zavedati se je treba, da je zdaj treba misliti na čebele in ne na med!

Ko sem že omenila satje, naj še malo razširim svoje razmišljanje. Ne gre mi v glavo, kako lahko čebelarji trdijo, da imajo zaradi tega, ker čebele izdelujejo satje, v panjih manj medu, saj sama tega problema ne občutim. Nekateri trdijo, da čebele za

izdelavo kilograma voska porabijo kilogram medu. Kilogram voska je več kot deset satov. Čebele med jedo celo sezono, in to v velikih količinah, saj je to njihova najpomembnejša hrana. Ko je dotok medicinine v panj dovolj velik, jih spodbudi h graditvi novega satja za skladiščenje pridelka, podobno kot gospodinjstvo obilica zelenjave na vrtu spodbudi k vlaganju in konzerviranju. Znano je, da obstajajo mlade, tako imenovane panjske čebele, in stare, pašne čebele. Mlade čebele, stare od 8 do 18 dni, skrbijo za graditev satja, saj imajo razvite voskovne žleze, in če jim ne pustimo delati tega, za kar so usposobljene, smo oboji – čebele so na slabem, starem satju, mi pa brez voska.

Poleg tega so celice, narejene neposredno na satno osnovo, večje. V starih celicah se naberejo srajčke izleženih čebel in propolis, s katerim obdajo vosek, zato so celice manjše. Iz mladega satja se izlegajo večje čebele, in če je to satje uporabljeno kot skladišče za med, bo v večjih celicah tudi več medu. Torej čebelar ni na izgubi. Druga zgodba o izgubah pa je, da čebelarji, ki nimajo tehnic, ne vedo, koliko v naravi medu. Tako se zgodi, da imajo čebele polne panje in ne nosijo več, čebelar pa čaka in čaka, da bo med v panjih dozorel in pušča neizrabljeno pašo, lahko tudi za celo točenje. Torej – lovimo vrabca in puščamo odleteti goloba.

Roparski pohod

V tem, po navadi brezpašnem obdobju se čebele še veliko raje kot kadar koli prej, ropajo. Za družino, ki se je enkrat lotijo, ni več pomoči, kljub temu pa je, če rop opazimo, treba ukrepati in panj za nekaj časa zapreti, vsaj do večera. Po navadi tak panj naslednji dan izpraznimo in čebele premestimo v medišče kakkega drugega panja. Jeseni je dobrodošla kakršna koli zožitve žrela v panje. Pogosto, še posebej pri AŽ-panjih opazim, da čebele, ko izropajo en panj, napadejo enako pobarvan panj v bližini in če jim tega ne preprečimo, še tretjega ali četrtega in tako naprej ... Družina, ki je žrtev ropa, tudi če preprečimo, da roparska družina svoje delo opravi do konca, praviloma ne preživi zime, čeprav ima na videz še dovolj

Teh gostov pa ni treba krmiti

čebel in dovolj hrane. Kot da so obupale in se vdale v neizbežno usodo, ki je njihov konec. Moti me, kako se na take roparske pohode odzivajo nekateri prizadeti čebelarji. Čeprav je znano, da se največkrat ropajo čebele iz istega čebelnjaka, so namreč za to vedno krivi drugi čebelarji.

Čebelarstvo leto zgodaj začeto

Po mojem razumevanju čebelarstva je september prvi mesec nove čebelarke sezone. Vse, kar bi morale čebele narediti za nas ali kar bi mi morali narediti zanje, smo naredili že julija in avgusta. Zdaj bi morali oboji mirovati. V tem obdobju je vsakršen poseg v panj samo še občasna kontrola ali opravilo napak iz prejšnjega obdobja. Nekateri čebelarji ta mesec ne bodo naredili ničesar in tako bo ostalo vse konca marca. Tudi njim naj bo sreča mila. ■

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih maticarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652 ali 041/619 524

Veterinarski nasvet za september

Besedilo: **Alenka Jurić**, VF – NVI, OE Celje, in **Suzana Škerbiš**, VF – NVI, OE Nova Gorica

V večini čebelarstev po Sloveniji bo ta mesec končano poletno zatiranje varoj. Datum vstavitve zdravila in datum njegove odstranitve iz panjev mora čebelar vpisati v Dnevnik veterinarskih posegov, opravljeno zatiranje pa potrditi s svojim podpisom. Če bo ugotovil, da je razlika med odpadom varoj pred zdravljenjem in po njem majhna, naj o tem takoj obvesti veterinarja.

Po končanem zatiranju je treba plastične trakove odstraniti iz naseljenih panjev. Čebelarji naj 14 dni po končanem zatiranju znova vstavijo testne vložke z mrežami v panje in spremljajo naravni odpad varoj. Njihov naravni odpad je treba spremljati tri tedne skupaj. V tem obdobju naj vsaj vsak teden enkrat prešteje vse odpadle varoje. Če je povprečni naravni odpad v tem mesecu **več kot 3 varoje na teden**, naj o tem obvesti veterinarja NVI, ki bo po potrebi predpisal še jesensko zdravljenje. Čebelar naj temeljito pregleda zalego in čebele. Če opazi kakršne koli spremembe, kot so na primer odmrle čebelje ličinke ali poškodovane čebele, ki se težko gibljejo, naj tudi o tem obvezno obvesti veterinarja.

V jesenskozimskem obdobju se bodo nadaljevala različna izobraževanja za čebelarje. Vsak čebelar, ki je prejel zdravila za zatiranje varoj, mora v obdobju treh let končati usposabljanje o zatiranju varoj in ukrepih v zvezi s tem. Program usposabljanja pripravljata NVI in JSSČ.

V tem obdobju moramo biti pozorni na ropanje. Žrtve ropanja so predvsem slabiči, brezmatične družine, ki so zelo napadene z varojami, in tiste, ki jih pestijo druge bolezni. Močne družine zelo hitro ugotovijo, da pri slabih družinah na žrelu ni prave obrambe in jih napadejo. Za pojav ropa je največkrat odgovoren čebelar sam, ker ne izvaja ukrepov, s katerimi preprečuje ropanje med družinami v čebelnjaku in tudi med sosednjimi čebelnjaki. Ti ukrepi so: zožitev žrela med krmljenjem, večerno vračanje iztočenega satja v panj, večerno krmljenje, takojšnje očiščenje oz. pranje razlite sladkorne raztopine, pospravljanje pitalnikov, skrb za zdravje in dobro kondicijo družin ter sprotno čiščenje in razkuževanje uporabljenega čebelarskega orodja in čebelnjaka. ■

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,
GSM: 031 893 276, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med.

Ponujamo plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70 in 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p.

ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino),
ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi samo ene poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnike vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch - Steiermark, Avstrija**

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek

8.00–12.00,

13.00–18.00

sobota

8.00–12.00

Sporazumevamo se
v nemškem jeziku.

Kaj nam ima Peter Pavel Glavar povedati dandanes?

Ob 225. obletnici njegove smrti

Besedilo in foto: **Franc Šivic**, predsednik komisije UO ČZS za ohranjanje čebelarске kulturne dediščine

O Petru Pavlu Glavarju, po mnenju številnih poznavalcev najznamenitejšem Slovencu 18. stoletja, so leta 1998 v Rimu pripravili simpozij, na katerem je 26 strokovnjakov osvetlilo njegov lik in ocenilo njegovo obširno delo na področju duhovnosti, izobraževanja, karitativne dejavnosti in gospodarstva. Udeleženci simpozija so bili enotnega mnenja, da je bil to pravi velikan duha in človek raznovrstnih talentov, ki jih je tudi uspešno usmeril v dobro tedanje družbe, zlasti v premagovanje splošne zaostalosti podeželskega prebivalstva. Zavedal se je, da mora slovenski kmet napredovati tako gmotno kot tudi duhovno, če se hoče rešiti hromeče revščine, pri svojih prizadevanjih pa ni izgubil sočutja do najslabotnejših in pomoči potrebnih. Prav tem je ob koncu svojega življenja namenil vse svoje imetje.

Glavar je imel in ima še dandanes nenavadno moč, zato prevzame vsakogar, ki se poglobi v njegovo življenje in delo. Tako je v prejšnjem stoletju navdihnil kar dva pisatelja, ki sta ovekovečila njegovo nenavadno življenjsko pot: Ivan Pregelj je dal svoji knjigi podnaslov *Odisej iz Komende*, Ivan Sivec pa je svojo povest naslovil *In večno bodo šumele lipe*.

Posebno mesto zaseda Glavar v slovenski čebelarški zgodovini, saj je ustanovitelj prve slovenske čebelarске šole, prve čebelarске zadruge in pisec prve čebelarске knjige v slovenskem jeziku. Njegovo življenje in delo sta intenzivno preučevala že pokojni komendski župnik in dekan Viktorijan Demšar ter prav tako pokojni slavist in čebelar prof. Stane Mihelič, ki je Glavarjev rokopis *Pogovor o čebeljih rojih* prevedel v sodobno slovenščino. Njune razprave in Pogovor ... je leta 1976 Zveza čebelarских društev Slovenije izdala v posebni knjigi z naslovom *Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu*, štiri leta prej pa je ta naša stanovska organizacija ob udeležbi več tisoč čebelarjev na steni benefičijske hiše v Komendi slovesno odkrila spominsko ploščo. Na pobudo tedanjega predsednika Zveze čebelarских društev Slovenije, pokojnega Valentina Benedičiča so se začele tudi priprave na obnovo Glavarjeve kapele na Lanšprežu, kjer počivajo njegovi posmrtni ostanki. Zaradi nerazumevanja tedanjih oblasti obnovitve dela nikakor niso mogla steči. Šele v začetku

Glavarjev portret v propolis tehniki na javorjevem lesu avtorja Branka Čušina

tretjega tisočletja smo slovenski čebelarji ob izdatni pomoči države kapelo vendarle začeli obnavljati in jo ob 220. obletnici Glavarjeve smrti slovesno in s ponosom pokazali slovenskim čebelarjem, ki so se v velikem številu prišli poklonit spomenu na svojega vzornika. Tedaj sta nastali tudi 30-minutna multimedijška predstavitev »P. P. Glavar pripoveduje« in televizijski dokumentarno-igrani film o Glavarju.

Obnovitvena dela na Lanšprežu se ob prizadevanjih trebanjskih čebelarjev in pod vodstvom njihovega neutrudnega predsednika Antona Koželja uspešno nadaljujejo. Zdaj bo treba rešiti samo še problem lastništva. Čebelarji smo se doslej izkazali kot resni in dobri gospodarji, saj bi bil Lanšprež brez naših prizadevanj še vedno neugledna razvalina, zato bi bilo prav, da bi čebelarška organizacija postala tudi njegova lastnica, saj bi brez dvoma znala poskrbeti, da bi obnovljena baročna lepota postala ena izmed znamenitosti razvijajočega se

čebelarstva turizma v Sloveniji. Po naših načrtih ima tudi osrednjo vlogo na že začrtani čebelarstko-turistični poti Petra Pavla Glavarja.

Vrnimo se zdaj k vprašanju, ki smo si ga zastavili v naslovu tega sestavka: Kaj nam ima P. P. Glavar povedati dandanes?

Morda pa bi to vprašanje postavili nekoliko drugače: kako danes nadaljujemo delo, ki ga je na različnih področjih človeškega ustvarjanja uspešno zastavil ta naš duhovni predhodnik in vzornik?

Vemo, da je bil Glavar sočasno čebelar, sadjar, poljedelec, vinogradnik in živinorejec ter da je vse te dejavnosti lepo usklajeval. Nedavno smo čebelarji dosegli, da je čebelarstvo postalo enakovredna panoga drugim kmetijskim panogam. Tako je prav, saj čebele ponujajo poljedelstvu in sadjarstvu neprecenljiv servis brezplačnega opravevanja. Morda je prav zato tudi premalo cenjen. Žal smo v zadnjem času priče množičnih pomorov čebel zaradi neustrezne uporabe sredstev za zaščito rastlin, to pa ustvarja napetosti med čebelarji in preostalimi kmetijci. Ker vemo, da uspešnega pridelovanja hrane ni brez posredništva čebel, se postavlja vprašanje, kako presekati ta gordijski voz in kako se v okviru kmetijske panoge bolj povezati, da se pomori čebel v prihodnje ne bi več ponavljali.

Ob prostem času je Glavar na Lanšprežu poučeval vaške dečke o umnem čebelarstvu, to njegovo dejavnost pa imamo lahko za začetek kmetijskega šolstva pri nas. Njegovo tradicijo zdaj nadaljujejo številne kmetijske šole po vsej Sloveniji, verjetno pa najuspešneje deluje srednja šola Grm, ki je tudi najbližja Lanšprežu. Koliko jo prežema Glavarjev duh?

Kot čebelar se je trudil, da bi se na tedanjem Kranjskem pridelalo čim več medu in voska. Zato

se je tudi sam nenehno izpopolnjeval in uvažal sodobne metode ter preizkušene prakse čebelarjenja, med njimi postopno povečevanje medišnega prostora v obdobju dobre čebelje paše. Kako to uspeva dandanes slovenskim čebelarjem?

Glavar je napisal prvo čebelarstvo knjigo v slovenskem jeziku, ki je bila hkrati tudi prva gospodarska knjiga v domačem jeziku. Napisal jo je zato, da bi prosvetlil svoje revno ljudstvo in ga gospodarsko dvignil. Koliko to uspeva zdajšnjim piscem strokovne literature s področja čebelarstva in drugih kmetijskih panog?

Kljub velikim zaslužkom, ki sta mu jih prinašala pridelava in prodaja kmetijskih pridelkov, je Glavar ohranil usmiljeno srce za najubožnejše med svojimi podložniki. Za revne dečke je ustanovil svojo osnovno šolo z brezplačnim poukom ter brezplačno hrano in obleko. V svoji oporoki je naročil zgraditev bolnišnice za najrevnejše farane, ki so jo financirali z izkupičkom od prodaje vsega njegovega premoženja. Koliko sodobnih bogatašev zdaj posnema njegov vzor? Kako je zdaj s karitativno dejavnostjo na Slovenskem?

Glavar je bil tudi vnet oznanjevalec božje besede in pristnega krščanskega nauka. Želel si je, da bi njegovi podložniki na tem svetu pridobili in ohranili temeljne moralne vrednote ter si zaslužili večno plačilo po smrti. Koliko zdajšnja slovenska Cerkev posnema njegovo gorečnost?

Nanizali smo vrsto vprašanj, na katera bomo iskali odgovor na novem simpoziju o Petru Pavlu Glavarju, ki bo 16. in 17. oktobra 2009 v Centru biotehnike in turizma Grm Novo mesto, torej 225 let po njegovi smrti. ■

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji tudi druge vrste panjev.
Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/fax 01/ 7551-317
GSM 041 420 200
E-mail: spelakrze@yahoo.com

Sodelovanje čebelarjev s slovenskimi ekovrtci

Ekošola je projekt Mednarodnega združenja za okoljsko izobraževanje, v Sloveniji pa se program imenuje »Ekošola kot način življenja«. Cilj programa je utrjevati čustvene vezi otroka z naravo in ceniti naravne dobrine. V okviru programa v ekovrtcu Bled potekajo različne dejavnosti, kot so ločevanje odpadkov in t. i. ekobralna značka.

V tem šolskem letu smo se odločili, da bomo podrobneje obravnavali tematski sklop »Živali in mi«. Tako smo v vrtec povabili tudi člana ČD Bled – Gorje, čebelarja Andreja Ambrožiča, ki nam je predstavil delo čebelarja in pomen čebel za človeka. Otroci so spoznali, da so čebele v naravi nujno potrebne za ohranjanje naravnega ravnovesja in našega zdravja.

Predstavniki ekovrtcev se enkrat na leto srečujemo na izobraževalnih srečanjih. Letos smo se v organizaciji Vrtca Bled sešli 26. maja v Ribnem pri Bledu, srečanje pa je potekalo pod geslom »Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj v predšolskem obdobju«. Ker živimo v okolju, v katerem je čebelarstvo zelo priljubljeno, smo se odločili za podrobnejšo predstavitev te teme. Zbrane goste je pozdravil tudi predsednik ČZS Boštjan Noč ter nam ob tej priložnosti zagotovil, da bodo člani ČZS tudi vnaprej tako dobro sodelovali z vrtci. V okviru strokovnega predavanja nam je Nataša Lilek predstavila med kot varno hrano. Čebelar Lovro Legat je predstavil čebelje pridelke in pripravil delavnico izdelovanja svečk iz čebeljega voska. S seboj je pripeljal naseljen opazovalni panj, tako da smo si lahko ogledali, kako je videti delo čebel v panju. Podaril nam je tudi publikacijo o čebeljih pridelkih in z veseljem odgovoril na vsa radovedna vprašanja.

Foto: Anita Urevc

Udeleženci srečanja so si ogledali tudi predstavitev Čebelarskega muzeja iz Radovljice in spoznali možnosti, ki jih ponuja ta ustanova za izobraževanje predšolskih otrok.

Pod vodstvom strokovnih delavk vrtca so se predstavili tudi otroci. Malčki iz enote Gorje so zapeli našo ekohimno, tisti iz enote Bled pa so predstavili grajske plese in viteške igre, izdelovali pa so tudi različne izdelke, povezane s čebelicami. Pripravili smo razstavo, na kateri smo prikazali del našega dela, povezanega z našim bližnjim okoljem in ekologijo. Udeležence srečanja smo povabili na ogled gradu, v spomin na naše druženje pa smo jim podarili lonček medu z znakom Vrtca Bled.

Vsem, ki ste se prijazno odzvali na naše povabilo in nam pomagali pripraviti srečanje ekovrtcev Slovenije, se zahvaljujem v imenu vseh delavcev Vrtca Bled.

Anita Urevc, koordinatorka ekovrtca Bled

ODMEVI

www.kranjska-cebela.si

Kaj nam pove gornji naslov? Tistim čebelarjem, ki ne uporabljajo svetovnega spleta, ne pove veliko oz. celo ničesar, tisti, ki ga uporabljajo, pa vedo, da je to naslov borze matic na spletni strani ČZS.

Spletna stran ČZS vsak mesec beleži 400.000 klikov in verjetno jih je tudi v minulih mesecih na borzi matic veliko iskalo informacije o tem, kje, po koliko in kako je v priznanih slovenskih vzrejalšičih mogoče kupiti matice. A so bili razočarani, saj želenih podatkov niso dobili. Prebrali so lahko le tisto,

kar piše v zborniku Slovenija, domovina kranjske čebele, ki ga je lani izdala ČZS. Ponujene storitve ČZS sta uporabila le dva (!) vzrejevalca matic.

Pišem zato, ker sta me klicala dva čebelarja, zakaj »borza matic« ne deluje, saj je o njenem delovanju poročal tudi Slovenski čebelar.

Vljudno sem jima pojasnil, da je bila spletna stran oblikovana na željo vzrejevalcev, ki so se zavezali, da bodo sami sproti dopolnjevali oziroma spreminjali svojo ponudbo. Več pa jima nisem vedel povedati.

APIMEDICA &
APIQUALITY
2010

PRIJAVA

Kongres: **Apimedita & Apiquality Forum 2010**
Razstava: **API-EXPO**
Termin: **28. 9. – 1. 10. 2010**
Rok prijave: **31. 5. 2010 (oz. do zapolnitve prostih mest)**

Dodatne informacije:
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE d.o.o.
Dunajska cesta 18
SI - 1000 Ljubljana, Slovenija
Ana Božič
tel.: +386/01/300 26 54
E-mail: ana.bozic@gr-sejem.si

1/ Podatki o razstavljalvcu

Več informacij o Forumu: www.apimedita.org

Polni naziv razstavljalca:

Poštna številka in kraj	Ulica, hišna številka
Telefon	Telefaks
Elektronska pošta	Internet domača stran
Direktor (ime in priimek)	Kontaktna oseba (ime in priimek)
Elektronska pošta kontaktne osebe	Telefon kontaktne osebe
Identifikacijska številka DDV	Davčni zavezanec (obkroži) DA NE

2/ Tekst za obvezni vpis v katalog (največ 50 besed ali 300 znakov s presledki)

Opis razstavnega programa:

3/ Naročamo razstavni prostor:

Zgodnja prijava in plačilo po predračunu do 15.1.2010:

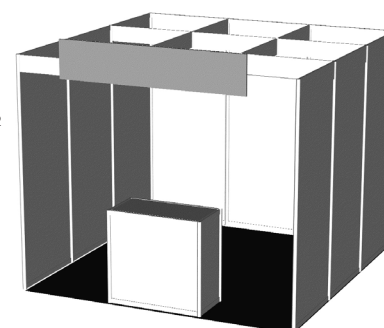
___ standardni opremljen prostor 6 m ²	1.440,00 EUR
___ standardni opremljen prostor 9 m ²	2.120,00 EUR
___ m ² – standardni neopremljen prostor (min. 6 m ²)	230,00 EUR/m ²

Prijava in plačilo po 15.1.2010

___ standardni opremljen prostor 6 m ²	1.800,00 EUR
___ standardni opremljen prostor 9 m ²	2.650,00 EUR
___ m ² – standardni neopremljen prostor (min. 6 m ²)	280,00 EUR/m ²

Standardni opremljen prostor vključuje:

- obodne stene (v = 250 cm)
- talno oblogo (Heuga)
- el. priključek (1,5 kW)
- tipski napis
- pult (dim: 100 x 50 cm)
- 2 stalni vstopnici za API-EXPO / 6m²
- 3 stalne vstopnice za API-EXPO / 9m²

V cene ni všteti DDV, ki ga plača razstavljalvec. Čebelarstva zveza Slovenije, GORMICE d.o.o. in Gospodarsko razstavišče d.o.o., v nadaljevanju prireditelj, si pridružujejo pravico do popravka cen z uporabo klavzule »vpliva spremenjenih okoliščin« katere na dan formiranja cen ni mogel predvideti (112.člen OZ-a).

S svojim podpisom dovoljujem, da prireditelj moje zgoraj navedene podatke obdeluje v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov in sicer v svojih zbirkah in jih uporablja v naslednje namene: statistične obdelave, segmentacije udeležencev, izpolnjevanje pogodbenih in zakonskih obveznosti, pošiljanje ponudb, reklamnega gradiva, publikacij in vabil na dogodke ter za telefonsko, pisno in elektronsko anketiranje.

Moje osebne podatke lahko prireditelj obdeluje še 10 let po zadnji udeležbi na kongresu ali drugi prireditvi oziroma do preklica pisne privolitve kolikor veljavna zakonodaja ne določa drugačnih rokov.

4/ Potrjujemo na hrbtni strani te prijave navedene pogoje razstavljanja in jih nepreklicno in izključno priznavamo in sprejemamo kot vsebino prijave. Naročilnica in dodatek k prijavi – tehnični priključki in oprema razstavnega prostora postane dodatek k tej prijavi in njen sestavni del, ko prireditelj prejme potrjeno s strani razstavljalca.

5/ Prosimo, da prijavo izpolnete čitljivo in en podpisan in žigosan izvod vrnete na naslov: **Gospodarsko razstavišče d.o.o.**, Dunajska cesta 18, SI – 1000 Ljubljana ali pošljete po faksu 00386 1 300 26 59.

6/ Predračun in račun za naročen razstavni prostor bo izstavilo podjetje: **GORMICE d.o.o.**, Štišova ulica 4, 1000 Ljubljana, ki je s strani Čebelarstva zveze Slovenije pooblaščen za organizacijo kongresa in razstave API-EXPO.

Kraj in datum:

Žig:

Podpis:

Pogoji razstavljanja

1. Splošna določila

- Organizator čebelarke razstave je Čebelarska zveza Slovenije, GorMice d.o.o. in Gospodarsko razstavišče d.o.o. pa sta tehnična organizatorja, v nadaljevanju PRIREDITELJ.
- Prijava pomeni sprejem ponudbe. Izpolni jo razstavljaivec in jo v navedenem prijavnem roku dostavi na naslov Gospodarsko razstavišče d.o.o., Dunajska cesta 18, SI - 1000 Ljubljana.
- Prijave brez podpisa odgovorne osebe podjetja niso veljavne.
- Prijava je za razstavljalce pravno zavezujoča in nepreklicna.
- Prijav s pridržki ali predlogi za spremembe pogojev prireditelj ne bo upošteval in sprejel.
- Pogoji razstavljanja, določeni v prijavi, naročilnici in dodatku k prijavi, veljajo za vse prireditve (sejme, razstave in drugo).
- Cene, ki veljajo za prireditve, so navedene na prvi strani te prijave. Navedba podatka o razstavnem programu je pogoj za sodelovanje razstavljavca na prireditvi. Razstavljaivec sme razstavljati le prijavljen razstavni program.
- Prireditelj si pridružuje izključno pravico do odločanja o sprejemu ponudb (prijav). Prireditelj prijav, prejetih po izteku roka, ni dolžan upoštevati.
- Najmanjši razstavni prostor, ki ga razstavljaivec lahko naroči, je 6 m² razstavnega prostora.

2. Dodelitev razstavnega prostora

Na prireditvi lahko razstavljajo domači in tuji razstavljalci, katerih razstavni izdelki in storitve ustrezajo programu prireditve. Trgovski zastopniki in uvozniki lahko razstavljajo izdelke podjetij, ki jih zastopajo. O pripustitvi razstavljavca na prireditve in o dodelitvi razstavnega prostora odloča prireditelj, ki razporeja razstavni prostor v korist prireditve. Prireditelj lahko zaradi optimizacije razstavnih površin dodeli prostor z manj odprtimi stranicami kot ga je naročil razstavljaivec. Prireditelj si pridružuje pravico dodeliti do približno 30 % razstavnega prostora manj oziroma 10 % več. Vsako spremembo dodeljenega razstavnega prostora mora odobriti prireditelj. Prireditelj lahko premesti ali zapre tudi vhode in izhode iz dvoran in po potrebi opravi tudi druge spremembe razstavnega prostora. Če prireditelj razstavljavcu po sprejemu njegove prijave iz kakršnega koli razloga ne more dodeliti razstavnega prostora, ima razstavljaivec pravico do vračila že plačanega zneska.

3. Odpoved prijave

Razstavljaivec lahko odpove že sklenjeno prijavo samo s pisno izjavo. V tem primeru je dolžan plačati:

- 40 % cene razstavnega prostora, če to prijavo odpove več kot 30 dni pred pričetkom prireditve,
- 100 % cene razstavnega prostora, če to prijavo odpove manj kot 30 dni pred pričetkom prireditve.

4. Plačilo

Razstavljaivec se obveže plačati razstavni prostor po cenah, ki so dogovorjene in navedene v tej prijavi.

DDV ni vključen v navedene cene in ga plača razstavljaivec.

Po dostavi podpisane prijave prireditelju razstavljaivec prejme predračun, ki ga mora v celoti (celotni znesek) poravnati v roku, ki je na njem naveden. Plačilo predračuna je pogoj za nastop (sodelovanje) razstavljavca na prireditvi. Prireditelj se zavezuje izstavljati račune v skladu s pozitivno zakonodajo. V primeru zamude roka plačila lahko prireditelj zaračuna razstavljavcu še zakonite zamudne obresti. Razstavljaivec lahko ugovarja računu pisno v 8 dneh po izstavitvi računa. Če razstavljaivec ugovarja samo za del računa, je nesporni del računa dolžan poravnati v roku in na način, ki je določen s to prijavo.

5. Potrditev dodelitve razstavnega prostora

Po prejemu plačila na podlagi izstavljenega predračuna, prireditelj izstavi račun za predplačilo in s tem potrdi dodelitev razstavnega prostora.

6. Preklic dodelitve prostora

Prireditelj ima pravico zavrniti prijavo oziroma razveljaviti izdano potrdilo iz točke 6 te prijave zlasti v primerih:

- če je razstavljaivec v času prijave v poravnalnem, stečajnem ali likvidacijskem postopku,
- če ima prireditelj do razstavljavca odprte terjatve iz preteklosti,
- če predmeti, ki naj bi bili razstavljeni na prireditvi, ne ustrezajo temi prireditve,
- če razstavljaivec ne dostavi dokumentov (točka 14) na zahtevo prireditelja,
- če prijavo prejme po poteku prijavnega roka.

7. Termin in kraj prireditve

Če se mora prireditve časovno premakniti, skrajšati, podaljšati ali prostorsko premestiti, razstavljalci nimajo pravice odpovedati sodelovanja ali zahtevati povračila škode.

8. Tehnični pogoji

Razstavljalci morajo prireditelju predložiti osnutke (projekte) postavitve in opreme svojih razstavnih prostorov, ki jih mora prireditelj potrditi pred začetkom montaže. Višina razstavnega prostora je lahko največ 250 cm. Za višji razstavni prostor je potrebno pisno dovoljenje prireditelja. Razstavljaivec pri postavitvi razstavnega prostora ne sme posegati izven dodeljenega prostora.

9. Stalne vstopnice za razstavljalce

Po potrditvi razstavnega prostora prejme razstavljaivec za osebe na razstavnem prostoru stalne vstopnice za razstavljalce.

10. Montaža, demontaža

Montaža in demontaža morata biti predhodno registrirani. Roke za montažo in demontažo, ki so napisani v »Navodilih za razstavljalce«, je potrebno dosledno upoštevati.

Pri prekoračitvi termina za demontažo je prireditelj upravičen pospraviti razstavni prostor in nastale stroške ter tveganje prenesti na razstavljalca. Po končani demontaži mora razstavljaivec prostor, na katerem je razstavljaj, vrniti v prvotno stanje. V nasprotnem primeru je dolžan razstavljaivec povrniti prireditelju vso nastalo škodo.

Pri postavljanju in opremljanju razstavnih prostorov v času montaže, prireditve in demontaže mora razstavljaivec oziroma njegov izvajalec predvsem upoštevati in ravnati v skladu:

- s predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu,
- s požarnovarnostnimi predpisi,
- s splošnimi pogoji dela na sejmišču (objavljenimi na spletni strani Gospodarskega razstavišča www.gr-sejem.si),
- z »Navodili za razstavljalce«, ki jih prejme ob dodelitvi razstavnega prostora.

Razstavljaivec pred koncem prireditve ne sme odstraniti razstavnih predmetov (ekspонатov) z razstavnega prostora. Razstavni prostor sme razstavljaivec predčasno zapustiti samo na podlagi pisnega dovoljenja prireditelja.

11. Jamstvo in zavarovanje

- Prireditelj ne odgovarja za poškodbe, izgube, uničenje ali odtujitve stvari razstavljavca oziroma njegovega izvajalca (razstavni predmeti, oprema in drugo), njunega osebja in tretjih oseb kakor tudi ne za poškodbe razstavljavca oziroma njegovega izvajalca, njunega osebja in tretjih oseb, nastale zaradi požara, viharja, toče, strele, loma, izliva vode, tatvine ali katerega koli drugega vzroka. Prireditelj ne odgovarja za poškodbe, izgube, uničenje ali odtujitve stvari in poškodbe tretjih oseb, nastalih zaradi ravnanja razstavljavca oziroma njegovega izvajalca na razstavnem prostoru oziroma sejmišču. Razstavljaivec oziroma njegov izvajalec sklene ustrezna zavarovanja na svoje stroške.
- Razstavljaivec oziroma njegov izvajalec odgovarja za škodo in nesrečo, ki jo povzroči prireditelju in/ali tretji osebi na razstavnem prostoru oziroma sejmišču on sam ali njegovo osebje.
- Prireditelj ne prevzema nikakršnega jamstva za vozila, ki jih na območju sejmišča in parkirišča pustijo razstavljalci, njihovi uslužbenci ali pooblaščenci oziroma njihovi izvajalci.
- Razstavljaivec ne sme oddati dodeljenega razstavnega ali oglaševalskega prostora oziroma njegovega dela tretji osebi. V primeru kršitve si prireditelj pridržuje pravico dodatno zaračunati razstavljavcu 100 % cene dodeljenega razstavnega oziroma oglaševalskega prostora.

12. Predstavitve

Razstavljaivec mora najkasneje 8 dni pred pričetkom prireditve pisno obvestiti prireditelja, ali bo imel na dodeljenem razstavnem prostoru kakršnekoli prireditve (npr. glasbeni nastop).

Prireditelj je upravičen po že izdanem pisnem dovoljenju omejiti ali prepovedati predstavitve, ki povzročajo hrup, umazanijo, prah, uhajanje plinov oziroma kako drugače ovirajo potek prireditve. Predstavitve lahko potekajo izključno na dodeljenem razstavnem prostoru razstavljavca.

13. Dejavnost razstavljavca – dokumenti

Prireditelj ima pravico, da pred potrditvijo dodelitve razstavnega prostora od razstavljavca zahteva predložitve:

- Obrtnega dovoljenja oziroma registracije z odločbo pristojnega organa, da so izpolnjeni z zakonom določeni pogoji za opravljanje dejavnosti.
- Ustreznega soglasja pristojnega zdravstvenega in veterinarskega inšpektorata, če bo razstavljaivec na prireditvi opravljal promet z živali in s predmeti splošne rabe, degustacije živil ali demonstracijo predmetov splošne rabe oziroma gostinsko dejavnost.
- Dokazila o zavarovanju oseb in predmetov.

Prireditelj ima pravico odpovedati sodelovanje razstavljavca na prireditvi tudi, če le ta ne dostavi zahtevanih dokumentov.

14. Fotografiranje in risanje

Prireditelj ima pravico razstavne prostore in razstavljene predmete fotografirati, narisati ali posneti na filmski oziroma video trak in gradivo uporabiti za lastne potrebe ali za splošno uporabo. Razstavljaivec se odpove vsem ugovorom iz naslova avtorskih pravic. Brez odobritve prireditelja razstavnih prostorov ni dovoljeno fotografirati ali narediti njihove risbe oziroma jih posneti, izjema je le lasten razstavni prostor.

15. Čiščenje razstavnega prostora

Prireditelj skrbi za čiščenje sejmišča in hodnikov (hojnic) v dvoranh. Čiščenje razstavnih prostorov je dolžnost vsakega razstavljavca; po naročilu pa ga na stroške razstavljavca lahko prevzame prireditelj.

16. Sodišče

Prireditelj in razstavljaivec bosta vse spore reševala sporazumno. Če do sporazuma ne bi prišlo, je za rešitev spora pristojno sodišče v Ljubljani.

Svetovalec JSSČ g. Vlado Auguštin, ki je oblikoval to spletno stran in ki bedi nad njo, mi je pojasnil, kako je potekalo uvajanje ponudnikov matic. Vsi so dobili pisna navodila o tem, kako naj objavljajo svojo ponudbo matic, večkrat jih je klical in jih tudi pisno pozval k sodelovanju.

Glede na vse to domnevam, da so skoraj vsi matice prodali že vnaprej, ali pa imajo stalne stranke in ne potrebujejo novih oz. je posredi kaj tretjega. Mogoče bo kdo ugovarjal, da v obdobju, ko je največ dela, vzrejevalcem matic nalagamo dodatno delo, a temu ni tako, saj so na sestanku vzrejevalcev matic konec leta 2008 sami izrazili željo po tem. Kljub obliki dela si mora vsak včasih vzeti kakšen trenutek le

zase, pustiti delo in si oddahniti. Tako se vsak dan ali pa teden najde tudi čas za osvežitev podatkov na spleti strani. Razumem, da je bila letošnja vzrejna sezona znova zelo zahtevna, a vzrejene matice je treba prodati takoj, ko so »godne« za to, ko čebelarji povprašujejo po njih, saj jih ni mogoče »skladiščiti« kot druge čebelje pridelke. Zato si morata priti prodajalec in kupec naproti po najkrajši poti in ena izmed teh je tudi borza matic na spletni strani ČZS.

Vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje sistema pa seveda tudi stane. Zato bo potreben razmislek o tem, kako naprej. Upam in želim si, da bo v novem čebelarskem letu bolje.

Franc Šmerc, predsednik Sveta PRO

Trotavo pisanje

Članek »Z ocenjevanjem in testiranjem do najboljših matic«, objavljen v letošnji aprilski številki Slovenskega čebelarja, je v meni vzbudil kar nekaj grenkobe: najprej sem zanj, za besedilo in fotografijo, dobil od izdajatelja žaljivih 15,94 EUR honorarja, potem pa za vrat še g. Marjana Debelaka (SČ, št. 6, junij 2009, str. 212), ki je mojemu pisanju postavil piko na i. Pa je vse skupaj le bolj spotikanje ...

Za medsebojno sporazumevanje so ljudje iznašli pisavo. Vsaka beseda ima natančno določen pomen, in ko besede sestavimo, dobimo stavek z jasnim pomenom. Lahko pa se zgodi, da nekdo stavke razume tako, kot si to sam želi. In odpre se prostor za komentarje in polemike. Tako je pri g. Debelaku. V članku, ob katerega se je obregnil, sploh nisem, za božjo voljo, pisal o osnovni odbiri v čebelarstvu, temveč o testiranju matic, torej o postopku za ugotavljanje nekaterih lastnosti. V čebelarstvu namreč z natančnim postopkom ugotavljamo, katere matice so v prednosti, nato pa jih pri vzreji matic uporabljamo kot matičarje ali trotarje. Ker testiranje pri nas poteka že dolga leta, tudi uradno, sem skušal zgolj svetovati, kako se lotiti zadeve, da bi bili rezultati res primerljivi in natančni. Testiranje mora opravljati stroka, če pa se ga loti tudi kdo drug, je to gotovo hvalevredna odločitev. Stroka pozna testiranje pri vseh gojenih živalih, seveda pa jih rejci ves čas tudi odbirajo, seveda na določeno lastnost. Tako kot čebelarji že stoletja odbiraj(m)o pri svojih čebelah.

Kot je videti, vsebina mojega članka g. Debelaka niti ne zanima, zato je ni skušal dojeti, temveč je zgolj gledal, kje bi se mi dalo podstaviti nogo. Že v uvodu najde »lepotno napako« v moji »trditvi« (kako težka beseda!), da je »matica mati vseh članov čebelje družine«, saj bi po njegovem mnenju moral omeniti tudi, »da so tudi čebele delavke v določenih pogojih sposobne zalegati neoplojena jajčeca...«. Seveda so, ko se v družini pojavi trotavost. Lahko bi omenil tudi primere, da sta v družini lahko dve matici (ali celo

več) in posledično potomci različnih mater, lahko bi omenil, da matica, ki zalega gluha jajčeca, sploh nima potomcev ... V članku pa govorim o normalni, zdravi čebelji družini in ne o deviacijah v njej.

Iz mojega besedila je g. Debelak izluščil »navedbo, da obstajajo matice s širokimi in šibkimi oprsji«. Nekako tako, kot bi jaz rekel, da obstajajo majhni in veliki ljudje, on pa bi me podučil, da so lahko ljudje tudi vmesnih velikosti. Govoril sem o maticah s šibkimi oprsji, s kakršnimi sem imel slabe izkušnje. Ekspertiza o tem, ali je bila vzrok njihovega prehoda v medišče matična rešetka, napaka v njej ali kaka druga luknjica, je v tem kontekstu odvečna.

G. Debelak ima »pripombo« na moj zapis, da vsak čebelar v svojem čebelarstvu opazi družino, ki prednjači po svojih lastnostih. In mi oporeka z ugotovitvijo, da ... »te lastnosti družine pa se spremenijo, ko se v družini pojavi druga matica«. Kronske dokaz proti mojim besedam! Pravzaprav niti ne razumem, kaj je hotel povedati.

Vem, kaj sem zapisal v svojem članku, in gledam, kaj je g. Debelak prebral. Njegova kritika pravzaprav ni namenjena konstruktivni debati oz. prispevku k stroki, saj je njen namen drugačen: sogovornika skuša čim bolj osmešiti. In si verjetno s tem povečati svoj ugled.

Ob koncu svojega prispevka pa moj kritik prestopi tudi mejo spodobnega dialoga. Pokroviteljsko nagovori čebelarje: »Osnovno odbiro matic le opravljajmo tako, kot jo po večini že znamo in tudi izvajamo.« (In ne poslušajmo tega ..., torej). Takemu obravnavanju sogovornika preprosto pravimo, da je pritlehno!

Janez Gregori

Vsem avtorjem strokovnih člankov se za avtorsko delo izplačujejo honorarji v skladu s cenikom avtorskih honorarjev, ki ga je sprejel UO ČZS.

Uredništvo

Ciril Jalen – 90 letnik

Na god sv. Petra in Pavla, 29. junija, je svoj 90. rojstni dan praznoval Ciril Jalen. Ob tej priložnosti smo ga obiskali tudi gorenjski čebelarji. Izročili smo mu darilo ter mu zaželeli, da bi še vrsto let preživel s svojimi čebelami. Druženje s Cirilom nam je vsem v veselje, saj je zelo prijetno poslušati njegove pripovedi o dogodkih iz bogate zakladnice izkušenj in znanja o čebelah, predvsem vzreje matic.

S čebelami se je Ciril srečal kot otrok in že kmalu je vedel, da bodo zaznamovale njegovo življenjsko pot. Zelo zgodaj je spoznal, kako pomembno bogastvo so naše kranjske sivke. Tako odločitev o premestitvi plemenilne postaje pod Zelenico ni bila težka. Tam je vzrejal matice vse od leta 1964. Danes si težko predstavljamo, koliko naporov, časa, volje in ne nazadnje znanja je bilo potrebnega, da je plemenilna postaja živelja. Ciril se je izobraževal v

Avstriji, Nemčiji in Švici. S svojim nesebičnim delom ter z ljubeznijo do kranjske sivke je skrbel za prepoznavnost naše čebele v svetu. Petinštirideset let, polovico svojega življenja, je posvetil vzreji matic na Plemenilni postaji Antona Janše pod Zelenico. Na svoje bogato delo je upravičeno lahko ponosen.

Kot sam pravi, pa je zanj največje darilo, da je dobil naslednika, ki bo nadaljeval njegovo delo, tako da njegov dolgoletni trud ni bil zaman. Pričakuje pa več razumevanja države in stroke, saj je plemenilna postaja bolj cenjena in priznana v tujini kot doma. Ciril, še na mnoga leta!

Brane Kozinc

Foto: Brane Kozinc

DOGODKI IN OBVESTILA

8. regijsko ocenjevanje medu – Maribor 2009

ČZD Maribor vabi čebelarje na 8. regijsko ocenjevanje medu, ki bo od 20. do 30. oktobra 2009 v prostorih Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede. Pogoji za prijavo na ocenjevanje medu so:

- Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak čebelar iz Slovenije.
- Vzorci bodo razvrščeni glede na botanični izvor, če bo v ocenjevanje prispelo najmanj 15 vzorcev za posamezno sorto.
- Za vsak vzorec medu je treba oddati tri (nove) kozarce s prostornino 370 ml.
- Vzorci morajo biti opremljeni z etiketo, na njej pa morajo biti navedeni: vrsta medu, ime in priimek in naslov čebelarja, lot, pašni okoliš, neto masa, rok uporabe in država izvora. Čez pokrov in kozarec mora biti prepleljena prelepka, ki je lahko poljubno oblikovana. Komisija ne ocenjuje videza in oblike etikete.
- Med, ki bo vseboval več kot 18,6 % vode, bo izločen in ga komisija ne bo ocenjevala. Izločen bo tudi med, ki je zakisan, ali ima vonj, ki ni lasten medu, pa tudi med z drugo pomanjkljivostjo, ki je kot izločitveni razlog opredeljena v državnih predpisih o medu.
- Ocenjevanje bo potekalo na podlagi Pravilnika ČZS o senzoričnem ocenjevanju medu. Vzorci bodo ocenjeni glede na: videz, vonj, okus in aro- mo ter glede na izmerjene vrednosti.

- Če komisija presodi, da vzorec glede na botanični izvor ni pravilno označen, vzorcu odvzame točko, ki mu jo je dodelila komisija za prevzem in številčenje.
- Vzorcju je treba priložiti podpisano »Izjavo čebelarja« o poreklu medu in higieniski neoporečnosti.

Kotizacija za vsak vzorec je 15 EUR, za čebelsarske krožke in čebelarje začetnike pa 10 EUR. Plačati jo je treba ob izročitvi vzorcev v ocenjevanje.

Vzorce lahko prinesete osebno ali jih pošljete po pošti na naslov: ČZDM, Streliška 150, 2000 Maribor. Zbiranje vzorcev bo potekalo od 16. do 30. septembra 2009, in sicer ob sredah od 8. do 18. ure ter ob petkih od 8. do 13. ure. Pošiljki po pošti je treba priložiti izjavo in fotokopijo položnice o plačani kotizaciji na račun ČZDM št.: NKBM 04173-0000839147. Če so bili vzorci nabrani v različnih pašnih okoliših, je treba izpolniti toliko izjav, na kolikor pašnih okoliših so bili nabrani.

Ocenjevanje bo potekalo 30. oktobra. Uradni rezultati bodo objavljeni na ambrozevo, 7. decembra, ko bomo slovesno podelili tudi odličja in priznanja.

Ocenjevanje medu v Kopru

OČD Koper bo 10. oktobra 2009 organiziralo 4. medkrajevno senzorično ocenjevanje medov. Vse potrebne informacije v zvezi z ocenjevanjem in prijavo dobite pri g. Stanislav Roj, predsednik ocenjevanja na tel. št.: 051/315 874.

11. mednarodno ocenjevanje medu v Semiču

V okviru 11. mednarodnega ocenjevanja medu v Semiču bo senzorično ocenjevanje 17. oktobra 2009. Uradni rezultati bodo objavljeni najpozneje 21. novembra v Semiču, na slovesni podelitvi, ki ji bo sledilo družabno srečanje. Najboljši medovi po posameznih kategorijah bodo nagrajeni. Najbolje ocenjeni vzorec medu slovenskega porekla bo prejel posebno nagrado »zlato koš«.

Po pravilniku o ocenjevanju medu lahko na njem sodeluje vsak registriran čebelar ali polnilec medu. Posamezen vzorec sestavljajo trije kozarci, ki morajo biti označeni z deklaracijo, na kateri so navedeni vrsta medu, lot ter ime in naslov čebelarja. Vzorec mora biti pakiran v steklene kozarce z neto maso 450 gramov, zaprte z novimi kovinskimi pokrovi ter opremljene s prelepko. Vzorcem medu je treba priložiti »Izjavo čebelarja« o poreklu medu in higienski neoporečnosti (da ne vsebuje ostankov antibiotikov ali nedovoljenih sredstev za

zatiranje varoj) ter da je pri svojem delu upošteval smernice dobre čebelarke prakse. Med ne sme biti starejši od enega leta, čebelar ga mora imeti vsaj 25 kg. Rezultati bodo objavljeni v zborniku in na spletni strani društva. Čebelarjem, ki se podelitve ne bodo mogli udeležiti, bomo priznanja na njihovo željo poslali po pošti.

Vzorci bomo zbirali od 1. do 20. septembra 2009 na naslovih: g. Janez Movern, Pri pošti 9, 8333 Semič (tel.: 07/306 74 79, 041/571 644), in na sedežu ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Kotizacija za vsak vzorec je 15 EUR. Način plačila: osebno ob oddaji vzorca ali na TR društva – v tem primeru fotokopijo potrdila o vplačilu priložite poslanemu vzorcju (ČD Semič, Taborška ulica 8, 8333 Semič, TR: NLB 02430 – 0017593810).

Matija Absec, predsednik ČD Semič

Ocenjevanje medu v Cerkljah

ČD Cerklje pripravlja ocenjevanje medu slovenskih čebelarjev. Vzorci medu za ocenjevanje bomo sprejemali v prostorih male sejne sobe na občini Cerklje v soboto, 19. 9. 2009, od 9.00 do 16.00 ure. Vzorci medu lahko pošljete tudi po pošti na naslov: ČD Cerklje, Slovenska cesta 2, 4207 Cerklje na Gorenjskem. Prispevek za posamezen vzorec je 15,00 EUR.

Vzorci medu morajo biti oddani v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu, ki ga najdete na spletnih straneh ČZS (www.czs.si). V enem vzorcju medu morajo biti trije kozarci medu velikosti 370 g. Kozarci morajo biti opremljeni z nalepko in prelepko. Vzorcju mora biti priložena tudi izja-

va čebelarja, da so med v letu 2009 na območju Slovenije nabrale njegove čebele in da v svojem čebelarstvu za ohranjanja čebeljih družin uporablja samo sredstva, za katera je dovoljenje izdala ali jih predpisala veterinarska služba.

Ocenjevanje medu bo potekalo v mesecu oktobru. O rezultatih ocenjevanja medu kot tudi o datumu sklepne prireditve, na kateri bomo čebelarjem za najboljše ocenjene medove podelili plakete in pokale, bodo udeleženci pisno obveščeni. Podelili bomo tudi pokal »Prvak regije«, ki ga bo za med z največjim številom točk podarila Čebelarstva zveza Gorenjske.

ČD Cerklje

Mednarodni kongres apiterapije v Passauu

Konec marca je bil v nemškem mestu Passau že tradicionalni, 7. kongres o apiterapiji. To je veda, ki se ukvarja z uporabo čebeljih pridelkov pri odpravljanju oz. lajšanju različnih bolezenskih tegob. Znana je uporabnost čebeljih pridelkov v ljudski medicini, najnovejša dognanja o njihovi večnamenski uporabnosti in učinkovitosti pa vse to le še potrjujejo.

Bolj se je apiterapija začela razvijati šele v sodobnem času, ko se vse bolj nagibamo k alterna-

tivnemu načinu življenja, čeprav je sicer znana že dalj časa. Prvi zametki tovrstnega alternativnega zdravljenja so nastali prav na našem območju, na katerem je deloval prvi apiterapevt dr. Filip Terč. Ker je bil tudi sam čebelar, je ugotovil, da čebelji piki ublažijo revmatične bolečine. To spoznanje je razvijal še naprej ter uspešno zdravil bolnike z revmatičnimi težavami.

Predavatelji so veliko pozornosti namenili kakovosti čebeljih pridelkov, ki jih uporabljamo v api-

terapiji, ter opozorili, da je treba njihovo kakovost spremljati s posebno pozornostjo. Na kongresu so svoje raziskave in dognanja na področju apiterapije predstavili številni strokovnjaki iz vsega sveta, organizirane pa so bile tudi praktične delavnice. Teme strokovnih predavanj so se navezovala na uporabo čebeljih pridelkov pri najrazličnejših bolezenskih težavah ter na njihovo odpravljanje. Prikazano je bilo raziskovanje uporabe čebeljih pridelkov pri zdravljenju kirurških ran, v okviru predstavitve pa je zdravnik iz Bolgarije predstavil osupljive rezultate pri zdravljenju odprte rane na nogi. Uporabo apiterapije kot soterapije pri zdravljenju borelioze je predstavil nemški zdravnik. Poročali so tudi o raziskavah in uporabnosti čebeljih pridelkov pri zdravljenju raka na prostati ter o uporabi čebeljih pridelkov v oftalmologiji. Dr. Plamen Entčev iz Bolgarije je predstavil svojo raziskavo o celjenju ran s 30-odstotno tinkturo propolisa. Rezultati so presegli pričakovanja, saj se je rana občutno hitreje in lepše zacelila kot pri običajnem zdravljenju. Ker je veliko ljudi občutljivih na čebelji strup, je bilo veliko pozornosti namenjene biokemiji in patofiziologiji delovanja čebeljega strupa. Aktualna in splošno zanimiva tema je bila morebiten vpliv gensko spremenjenih rastlin na čebelje pridelke, ki bi jih uporabili v apiterapiji. Čebelar iz Nemčije Hans Musch je predstavil svoj izum – inhalacijski sistem za vdihovanje mikroklima panja »Apiair«, ki smo ga tudi preizkusili.

Foto: Nataša Lilek

Inhalacijski sistem za vdihovanje mikroklima panja »Apiair«

Sočasno s strokovnimi predavanji je potekala tudi mednarodna razstava izdelkov iz čebeljih pridelkov. Na ogled je bilo postavljenih izjemno veliko izdelkov iz čebeljih pridelkov, kot so kreme z dodatkom propolisa, prehranski dodatki iz matičnega mlečka, bomboni, različne kreme za roke, obraz, šamponi, tinkture propolisa z različnimi koncentracijami ... Obiskovalci smo se tako imeli možnost seznaniti z najrazličnejšimi in najnovejšimi izdelki iz čebeljih pridelkov, ki nam pomagajo krepiti in ohraniti naše zdravje.

*Nataša Lilek, svetovalka JSSČ
za zagotavljanje varne hrane*

ČD Črna na potepu

Člani ČD Črna smo se odpravili na izlet na Notranjsko. Združili smo prijetno s koristnim, saj smo poleg zanimivega dela Slovenije spoznali tudi tamkajšnje čebelarje in čebelarjenje.

Navdušeni smo bili nad čudovito naravo Rakovega Škocjana. Obiskali smo tudi Muzej cerkniškega jezera v vasi Dolenje jezero. Po strokovni razlagi ob maketi, ki čudovito prikazuje nastajanje in presi-

hanje jezera, in po multivizijski predstavitvi smo bili bogatejši za številna nova spoznanja o pokrajini pod Slivnico. Čarovnice s Slivnice so nam bile naklonjene, saj nam kljub oblačnemu vremenu niso poslane dežja, tako da smo se udeležili še sprejema pri domu Notranjske čebelarke zveze, postavljenem na obali jezera.

Pričakal nas je predsednik ČD Cerknica g. Edvard Vičič. Po pozdravu in predstavitvi društev je stekel pogovor o čebelarjenju na Notranjskem in Koroškem. Oboji imamo težave zaradi onesnaženega okolja. Pri nas je obremenjeno z izpusti industrijske proizvodnje, na drugem koncu pa z zaščitnimi sredstvi, ki jih uporabljajo v kmetijstvu. Presenetile so nas tudi posledice obiska medveda, ki smo jih videli na fotografijah v domu. Ob tem smo spoznali, kako koristna je postavitve panjev v »prva nadstropja« čebeljakov.

V Notranjsko čebelarstvo zvezo so vključena društva: Rakek, Cerknica, Begunje, Bloke - Nova vas in Loška dolina. Na prijetni livadi ob robu gozda je vsako društvo postavilo svoj panj. Med drevesi so na

Foto: Franc Aplinc

Izletniki pred gradom Snežnik

tablah v obliki satne celice predstavljeni delo, življenje in organizem čebele. Naš vodnik g. Ciril Vidrih nas je nato pospremil v Cerknico, kjer nas je že čakalo kosilo, potem pa smo si kraj tudi ogledali. Znamenje v spomin na Janeza Vajkarda Valvazorja nas spomni na njegovo raziskovanje Cerkniškega jezera in populariziranje v strokovnih krogih. Mogočen kip Martina Krpana vzbuja spoštovanje do klenosti notranjskega človeka. Spočiti in siti smo se odpeljali do Snežniškega gradu. Med potjo nas je vodnik seznanjal z razvojem krajev, po katerih smo se vozili, in z zanimivostmi iz preteklosti. Po vodenem ogledu gradu smo obiskali še Muzej lovstva in polharstva, ki je v obnovljeni grajski pristavi. Marsikaj iz sveta živali smo razumeli in izvedeli iz zanimivih zgodb muzejskega vodnika. Jesenski dnevi so kratki, zato nam je med vožnjo proti Rakeku tema onemogočila še več razgledov po jezeru. Zadovoljni smo se odpravili proti domu, izlet pa smo sklenili v Zavodnjah.

Gospodu Cirilu Vidrihu se še enkrat zahvaljujemo za organizacijo in celodnevno vodenje izleta.

V nedeljo, 7. decembra lani, pa smo v župnijski cerkvi počastili god cerkvenega učitelja, pomembnega škofa v Milanu in zavetnika čebelarjev, sv. Ambroža. V uvodu pred mašo za čebelarje smo predstavili našo dejavnost. Prostor okrog oltarja smo okrasili

Foto: Franc Ajlinc

Ambroževa nedelja

s čebeljimi pridelki in izdelki naših rok. Prinesli smo tudi literaturo o čebelarjenju in o učiteljih čebelarstva. Med najpomembnejšimi sta bila tudi duhovnika. Prvi je čebelarje v slovenskem jeziku učil Peter Pavel Glavar. Dolgoletni župnik v Grizah Janez Golčnik (1737–1807), rojen v Mozirju, pa je prevedel in izdal Janšev *Popolni nauk za vse čebelarje*. Zdi se nam pomembno, da se tudi na tak način predstavimo drugim ljudem. Vsi se moramo zavedati, da si svoje življenjsko okolje delimo s čebelami.

ČD Črna

Obisk južnotirolskih čebelarjev v Sloveniji

Na tridnevni strokovni ekskurziji v Sloveniji je bilo konec maja 2009 približno 55 čebelarjev iz južne Tirolske. Obiskali so čebelarska društva in vzrejevalce matic, poleg tega pa so si ogledali tudi ponudbo čebelarske opreme Logar. Zelo so jih zanimale tudi kulturne in naravne znamenitosti Slovenije. Izkazalo se je, da marsikateri pri nas ni bil prvič oziroma da je bil že na čebelarskem kongresu Apimondia v Ljubljani in da je takrat s skupino obiskal tudi Podstenice, kjer smo v spomin na kongres skupaj z južnotirolskim deželnim glavarjem dr. Durnwalderjem posvetili kapelico, posvečeno sv. Ambrožu. Blagoslovitev je takrat opravil naš rojak dr. Janez Gril, katerega stari oče je bil rojen na Podstenicah. Ob tej priložnosti smo gostom predstavili tudi naš čebelarski center na Podstenicah. Zadnji dan kongresa, 29. maja, so gostje najprej obiskali Kulturni center Kočevarjev staroselcev v Občicah, obisk pa so sklenili pri čebelarjih ČD Straža - Toplice. Kočevarje so namreč Ortenburški grofje pred skoraj 700 leti na Kočevsko naselili iz zahodnega dela Koroške in vzhodnega dela Tirolske, tudi iz zdajšnje Južne Tirolske v Italiji. Zato zlasti ljudje iz Pustertala še vedno bolj ali manj razumejo kočevar-

ske narečje. Stiki so zelo tesni tudi zaradi dolgotrajne čebelarske tradicije tako na Kočevskem kot tudi na Južnem Tirolskem. Tako Kočevarji kot čebelarji smo bili že večkrat njihovi gostje, in ker obiski še poglobljajo naše prijateljstvo, so čebelarji ČD Straža - Toplice goste iz Južne Tirolske z veseljem sprejeli. Pri Dominetu Kresetu v Podturnu so jim pokazali čebelnjak itd. ter jih sprejeli z bogato obloženo mizo, ki se je šibila pod številnimi slovenskimi in čebelarskimi dobrotami, ki sta jih ob pomoči drugih žena pripravili Dominetova žena Vanja in njegova hči.

Sprejem je organiziral gospodar društva Tone Andrejčič ter gostom ponudil prve češnje iz naše doline. Pozdravil jih je predsednik društva Jože Turk in jim predstavil naše društvo. Za prevajanje je poskrbela prof. Doris Debenjak.

V nadaljevanju obiska pri čebelnjaku Domineta Kreseta se je po predstavitvi čebeljih pridelkov in pokušini pokazalo, da imamo res kaj pokazati. Sicer pa so tirolske čebelarje prijetno presenetile tudi slovenske pašne razmere in kakovost naših medov. Odkrito so priznali, da je kakovost naših medov odlična. Na Tirolskem bi tak med v kozarcu (900 g) prodajali po najmanj 12 evrov. Ker je njihov pov-

Čebelarji iz Tirolske na obisku pri čebelarju Dominetu Kresetu. Ob tej priložnosti sta si predsednik ČD Straža - Dolenjske Toplice in predstavnik tirolskih čebelarjev izmenjala darili. Pozdravni govor in predstavitev kraja Podturn pri Dolenjskih Toplicah z okolico je imel g. August Gril.

prečni pridelek v boljših letih približno 15 kg medu na panj, oprashaevanja pa je veliko, čebelarji računamo tudi na izboljšanje poslovnih stikov. Zanimajo jih predvsem temni gozdni medovi.

Na Južnem Tirolskem po večini čebelarijo s kranjsko sivko, zato so pri naših vzrejevalcih kupili kar precej matic. Motilo jih je, da so na voljo samo gospodarske matice, ki nimajo ustreznega rodovnika. Ko smo jim predstavili rezervate na Kočevskem, kjer ni čebel, so menili, da je velika škoda, ker tega ne znamo izrabiti, saj postaja vse pomembnejša vzreja matic z znanim genetskim poreklom. Ne glede na to, da je njihova cena občutno višja, čebelarji iščejo in radi kupujejo take matice. Njihovo zanimanje za našo sivko nas je navdajalo s ponosom, na nas pa je, ali bomo znali izrabiti območja, kot so Zelenica, Kočevska, Pohorje in Snežnik, za vzrejo matic z zajamčenim poreklom oziroma rodovnikom.

August Gril

Medeni dan v Slovenskih Konjicah

Čebelarstva zveza Slovenske Konjice je v sodelovanju s ČZS in JSSČ v Slovenskih Konjicah pripravila in izvedla Medeni dan. Ta čebelarstva zveza povezuje čebelarstva zgornjega dela Dravinjske doline, to je ČD Slovenske Konjice, ČD Zreče, ČD Loče in ČD Oplotnica, v katera je povezanih več kot 70 čebelarjev. Prireditve je potekala v okviru praznika občine Slovenske Konjice 18. junija 2009. Ta dan so Mestni trg zavzeli čebelarji s svojimi stojnicami in obiskovalci. Prireditve si je ogledalo več kot 1500 obiskovalcev.

Ob slovesnem odprtju je zbrane nagovoril predsednik ČZS g. Boštjan Noč. Poudaril je pomen in potrebo po tovrstnem predstavljanju čebelarstva, saj želimo našo dejavnost predstaviti čim širšemu krogu občanov ter jih ozavešiti o nujnosti ohranitve naše avtohtone »kranjske sivke« in našega zdravega okolja, ob tem pa jim predstaviti tudi dobrrote iz čebeljega panja.

Tudi župan občine Slovenske Konjice g. Miran Gorinšek je v svojem nagovoru poudaril pomen čebelarstva ter organizatorjem prireditve zaželel veliko uspeha. Po kulturnem programu smo odprli še razstavo umetniške fotografije iz življenja čebel in čebelarjev.

Medeni dan je bil uspešen tudi v številkah. Na stojnicah smo prikazali in pripravili pokušino desetih vrst medu, osmih vrst medenih pijač, desetih vrst medenih dobrot in presenečenj iz pečice, v delavnici smo iz voska izdelali več kot 360 sveč in figuric,

Čebelarstva razstava

razdelili smo veliko promocijskih zloženok. Strokovna predavanja je poslušalo več kot 80 ljudi, po večini nečebelarjev, filme o čebelarstvu pa si je ogledalo več kot 450 gledalcev. Posebej dobro je bila obiskana t. i. mediacijska razprava o čebelarstvu, saj se je v Artemidin salon nagnetlo več kot 30 poslušalcev in razpravljavcev. Čebelarstvo razstavo si je v desetih dneh ogledalo približno 950 obiskovalcev.

Tudi organizatorji smo bili zadovoljni s potekom prireditve. Čebelarstvo nam je uspelo predstaviti širokemu krogu občanov in jim ponuditi dobrrote iz čebeljega panja. Delo in finančna sredstva, ki smo jih vložili v organizacijo prireditve, se nam bodo dobro obrestovala.

Stane Kokelj

Čebelarški izlet ČD Tacen in ČD Skaručna

Podnebne spremembe in skrajne vremenske razmere vplivajo na vsa živa bitja v naravi. Kot smo lahko spremljali v medijih, vse te spremembe vplivajo tudi na čebele, bodisi z različnimi boleznimi bodisi s poslabšanjem razmer za njihovo preživetje. Skrb zbujajoče je izginjanje čebeljih družin, saj to vpliva na slabše oprasevanje in s tem na manjše pridelke v kmetijstvu in sadjarstvu. Zato postaja vse pomembnejša vloga čebelarja, da še bolj zavzeto in skrbno bedi nad svojimi prijateljicami, tudi takrat, kadar narava ni dovolj radodarna s svojimi darovi.

Tokrat smo se čebelarji ČD Skaručna in ČD Tacen v okviru tradicionalnega izleta, ki je hkrati tudi strokovna ekskurzija, odpravili proti Štajerski. V polnem avtobusu ni manjkalo dobre volje, saj so po avtobusu ves čas krožile dobre, ki so jih pripravile žene naših čebelarjev, tako da je pot kar hitro minila. Ko smo se bližali Ptuj, smo lahko opazovali posledice toče in neurja, ki je pustošila po tem območju kak mesec prej. Spotoma smo si ogledali znameniti Puhov most in prispeli v Dornavo, majhno vasico na Dravskem polju.

Pred Dornavskim gradom sta nas pričakali predsednica Čebelarске zveze Ptuj ga. Metka Pihler in ga. Petek ter nam razkazali grad in predstavili njegovo zgodovino. Začetki gradu segajo v 16. stoletje, ko je bilo poslopje še veliko manjše in v posesti družine Herberstein. V zgodovini je posest zamenjala več lastnikov, in sicer od družin Sauer, Attems, Auersperger do zadnje rodbine Pongratz. Dornavski grad velja za najpomembnejšo posvetno stavbo poznega baroka v Sloveniji. Osrednja slavnostna dvorana je poslikana s podobami antičnega junaka Herkula, drugi deli pa so bili opremljeni z rokokoj-skim pohištvo in okrašeni s številnimi štukaturami. Po drugi svetovni vojni so bili v njem najprej nastanjene delovne brigade, potem Zavod za varstvo in usposabljanje duševno prizadete mladine, zdaj pa je dvorec prazen. Z državno pomočjo in pomočjo evropskih sredstev naj bi ga obnovili v nekaj letih.

Po ogledu gradu smo se odpravili v bližnjo lükarsko hišo (Čušekova domačija) v Dornavi, kjer nam je predsednica Turistično-etnografskega društva

Lukari Dornava ga. Marija Belšak predstavila delovanje društva, člani društva pa so nam predstavili običaj pletenja čebule in nam pripravili pravo lükarsko malico. Prav presenetljivo je, kako se vaščani med seboj povezujejo. K sodelovanju pritegnejo tudi mladino in z ohranjanjem starih običajev ohranjajo tradicijo in ljubezen do rodne zemlje. Poleg lükarskega društva so zelo aktivna tudi čebelarstvo, gobarsko, ribiško, strelsko društvo itd.

Naša naslednja postaja je bila vasica Polenšak, kjer smo si ogledali lepo romarsko baročno Marijino cerkev. Zgodovino cerkve nam je predstavil župnik g. Slavko Štefko. Od tam smo se odpravili na obisk k predsedniku ČD Dornava g. Branku Vajdi. Veliko nam je povedal o delovanju ČD Dornava, o njihovih uspehih, pa tudi o težavah. Pred leti jih je zaradi neprimerne uporabe fitofarmaceutskih sred-

Pri g. Branku Vajdi

stev prizadel hud pomor čebel, kljub dokazom o krivdi pa še vedno niso dobili nobene odškodnine.

Po daljšem postanku nas je pot vodila naprej v Sakušak pri Juršincih, kjer smo si ogledali muzej Janeza Puha, svetovno znanega izumitelja, vizionarja, tovarnarja in podjetnika.

Glasne želodce smo utišali v bližnjem kmečkem turizmu Amur v vasi Bodkovci, kjer je čas zelo hitro minil, tako da smo se morali posloviti od naših gostiteljev. Naj se jim ob tej priložnosti v imenu obeh društev še enkrat najlepše zahvalim za prijetno soboto. Domov smo se vrnili z mislijo, da smo spet spoznali nov košček prelepe slovenske zemlje in prijaznih ljudi.

Franc Gosar

Veseli dnevi in medeni dan v Žirovnici 2009

V nedeljo, 6. septembra 2009, bodo Trim Tim Žirovnica, KK Stol in ČD Antona Janše v sodelovanju s ČZS – JSSČ na prireditvenem prostoru parcele KK Stol pod vasjo Breznica pripravili Vesele dneve in medeni dan v Žirovnici 2009. Program prireditve:

od 11.00 naprej: Sejem čebeljih pridelkov in čebeljih izdelkov, sejem domače hrane in obrti ter »čebelarške« zabavne igre (pričakujemo 15-20 ekip iz vse Slovenije)

od 14.00–14.30: Degustacija medu in medenih pijač.

ob 15.30: Osrednja slovesnost ob prazno-

vanju 90-letnice ČD Anton Janša Breznica – program:

- nagovor župana občine Žirovnica g. Pogačarja;
- nagovor predsednika ČD Anton Janša Breznica g. Pfajfarja;
- nagovor predsednika ČZG g. Novaka;
- nagovor predsednika ČZS g. Noča;
- nagovor ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano g. Pogačnika;
- kulturni program;
- predstavitev zbornika ob 90-letnici društva

od 16.15 naprej: Družabno srečanje z ansamblom Modrijani

Medeni dan v Hočah

ČZS, JSSČ in ČD Alojza Greifa Hoče vabijo vse čebelarje in ljubitelje čebelarstva na Medeni dan. Prireditev bo potekala od četrтка, 1. oktobra, do sobote, 3. oktobra, v prostorih Kulturnega doma v Hočah. Program:

Četrtek, 1. oktober, in petek, 2. oktober, od 8. do 14. ure:

Naravoslovni dan za osnovne šole z razstavo čebelarške opreme ter s prikazi čebelarških opravil od priprave satnikov do degustacije pohorskega medu in drugih čebeljih pridelkov.

Sobota, 3. oktober:

- 14.00: Odprtje osrednje prireditve
- 14.15: Odprtje razstave likovnih del učencev OŠ z naslovom Čebela - narava
- 14.30: Podelitev priznanj za najboljša likovna dela
- 15.00–16.00: Ogled razstave likovnih del s kulturnim programom
- 16.00: Predavanje mag. Malči Božnar z naslovom »Uporaba čebeljih pridelkov v prehrani in kozmetiki«
- 17.30: Vodena degustacija pohorskega medu.

ČD Alojza Greifa Hoče

Čebelarstvo Božnar svoj med že polni v nove kozarce

Na policah naših trgovskih centrov je že nekaj časa na voljo tudi med v novih kozarcih, ki so namenjeni izključno slovenskemu medu. Tudi v Čebelarstvu Božnar, d. o. o., so prepoznali pomembnost polnjenja slovenskega medu v novi kozarec, zato so se odločili, da bodo svoj med odslej polnili v nove kozarce.

Tako je slovenski med v novem kozarcu na voljo še širšemu krogu porabnikov. Zanimanje za slovenski med v novem kozarcu se med porabniki povečuje, to pa potrjuje, da je bila odločitev ČZS o uvedbi posebnega kozarca za slovenski med pravilna.

ČZS bo oktobra in novembra pripravila številne promocijske akcije, namenjene večji prepoznavnosti sloven-

skega medu. Osrednja pozornost bo namenjena slovenskemu medu v novih kozarcih in slovenskem medu z geografsko označbo.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Foto: Čebelarstvo Božnar

Kongres čebelarjev in divja lepota Provanse

13. 9. 2009: Slovenija–Italija

Odhod. Zbor potnikov na dogovorjenem mestu v večernih urah (predlagamo ob 20. uri iz Celja). Vožnja proti Franciji.

14. 9.: Moustiers st. Marie–soteska Verdon–Manosque–Arles

Po nočni vožnji prihod na območje, na katerem bodo vaša čutila opojno vdihovala vonj sivke in medu. Po slikoviti vožnji po soteski Verdon postanek v vasici st. Marie Moustiers, naprej v Moanosque, kjer bo sledil obisk enega izmed tamkajšnjih čebelarjev. Po ogledu vožnja proti Arlesu. Nastanitev v hotelu in nočitev.

15. 9.: Montpellier–Avignon

Zajtrk. Zgodaj zjutraj vožnja v Montpellier, kjer se začenja kongres čebelarjev, ki se ga boste za nekaj uric udeležili tudi vi. Popoldne vožnja v Arles, ogled mesta. Namestitve v hotelu in nočitev.

16. 9.: Avignon–Pont du Gard–Orange–Châteauneuf du Pape

Zajtrk. Nato vožnja v romantični Avignon in ogledi: Papeška palača, sloviti avignonski most, sprehod po Place de l'Orloge. Ogled živahnega mesta, v katerem se zanimivo prepletata srednjeveška ter drzna novodobna arhitektura. Nadaljevanje do bližnjega rimskega akvadukta Pont du Gard, ki velja za pravo mojstrovino rimske arhitekture v Franciji. Sledi vožnja proti Orangeu in obisk enega izmed tamkajšnjih čebelarjev. Po želji večerja in degustacija v znanem vinskem središču Châteauneuf du Pape – za doplačilo. Nočitev v hotelu.

17. 9.: Les Beaux–Aix en Provence–Slovenija

Zajtrk. Vožnja in ogled čudovitega Les Beauxa, za konec pa še v Aix en Provence, ki velja za enega najprivlačnejših mest v Evropi. Vsaj na videz v njem še vedno prebiva duh velikega provansalskega vladarja, imenovanega tudi »le bon roi Rene d'Anjou«, ki je imel v Aixu svoj sedež, mesto pa je po njegovi zaslugi postalo središče vseh umetnosti. Sprehod po glavnem bulvarju, na katerem boste občudovali

čudovita pročelja hiš, in sprehod po starem delu mesta. Na poti domov se boste popeljali še po ulicah Cannesa in Monaka. Vožnja proti domu, kamor boste prispeli v poznih nočnih oz. zgodnjih jutranjih urah.

Cena: 285 EUR, če bo na avtobusu minimalno 45 potnikov, oz. 305 EUR, če bo na avtobusu minimalno 35 potnikov. Cena vključuje prevoze z udobnim turističnim avtobusom, cestne in druge pristojbine, tri nočitve z zajtrki po programu, vse ogledde zunanosti, vodenje in organizacijo potovanja.

Prijave sprejema celjska agencija Palma po telefonu, številka: 03/42 84 300. Posameznik naj se prijavi osebno z oddajo osebnih podatkov, potem pa mu bodo iz agencije poslali prijavnico, ki jo izpolni in vplača kotizacijo.

Doplačilo: enoposteljna soba 30 EUR/noč, dodatni notranji ogledi po želji 5–10 EUR, vstopnine po želji: Papeška palača 9 EUR, vožnja z ladjico po Phoni 10 EUR (vključena rezervacija termina za skupino), degustacija vin približno 7 EUR, večerja v Châteauneuf du Pape 28–32 EUR – priporočamo! Vstopnine po želji od 5–10 EUR na posamezen ogled. Posamezna večerja v hotelu 18 EUR, v restavraciji od 23–32 EUR – večerjo boste potrdili prvi dan vodniku na poti in jo prav tako plačali. Po navadi so obiski čebelarjev na kongresu brezplačni, o morebitni vstopnini pa vas bomo obvestili.

Priporočamo: zdravstveno zavarovanje z asistenco v tujini 5 EUR, riziko odpovedi (ob morebitni odpovedi) 10 EUR. Cena je izračunana na minimalno 45 in 30 prijavljenih oseb na avtobusu, program pa je veljaven v skladu z našimi splošnimi pogoji.

Plačilni pogoji za skupino: 30 % akontacije ob prijavi (40 % 8 dni pred odhodom), 30 % mesec dni po vrnitvi v domovino. Ob morebitni individualni prijavi oz. položnici so stroški za vsakega posameznika 6 EUR na osebo (redna cena 12,5 EUR). Za tiste, ki se boste prijavi neposredno na agencijo, so plačilni pogoji: 30 % akontacije in 70 % do 7. 9. 2009.

Posvetovanje o zdravljenju varoze v letu 2009

Vabimo vas na posvet o zdravljenju varoze poleti 2009. Zbrali se bomo 10. septembra ob 17. uri v predavalnici ČZD Maribor, Strelška c. 150 (hiša ob dvorcu Betnava). Na posvetovanju želimo preveriti uspešnost oz. učinkovitost dozdajšnjega zdravljenja z zdravilom, ki so ga prejeli vsi čebelarji, in izmenjati izkušnje, ki so jih pridobili ob izvajanju postopka. Posvetovanje bo vodila mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.

Svojo udeležbo na posvetu lahko prijavite v trgovini Čebelarskega centra na Strelški c. 150 ali v tajništvu po tel. št.: 031/261 884 najpozneje do 3. septembra 2009. Če bomo morali zaradi velikega števila prijav spremeniti kraj posveta, vas bomo o tem obvestili.

Jožef Bauman, predsednik ČZDM

Priporočene cene medu v letu 2009 in 2010

V slovenskem čebelarstvu je v zadnjih letih zelo aktualno vprašanje, po kakšni ceni naj bi prodajali naš med. Spomladi smo v SČ objavili primerjavo cen medu v Sloveniji s tistimi v Avstriji, Italiji in Švici. Po tej primerjavi je več kot očitno, da je cena medu v Sloveniji občutno nižja od cene medu v drugih državah EU. Kljub temu da so cene medu pri nas nižje kot drugod, pa je analiza ankete, ki jo ČZS izvaja v okviru dobrodelno-izobraževalne akcije, že drugo leto zapored pokazala, da cena ni odločujoč dejavnik pri prodaji medu. Čebelarji večino pridelanega medu prodajo na svojem domu, to pa so pokazale tudi ugotovitve ankete, izvedene leta 2008. V tej anketi je sodelovalo 2650 anketirancev, ki so odgovorili na vprašanja o pogostosti in razlogih za uporabo čebeljih pridelkov. Zanimivo je, da velika večina anketiranih (71,4 %) kupuje med in druge čebelje pridelke pri čebelarju doma, občutno manjše število kupcev pa jih med kupuje drugod. To je razvidno tudi iz Grafa 1.

Na podlagi Grafa 1 lahko sklepamo, da je z doseganjem dobre kakovosti medu, predvsem pa s povečanim promoviranjem, med mogoče prodati ne glede na ceno, ki jo določi čebelar. To dejstvo še dodatno potrjujejo tudi druge ugotovitve ankete. Iz Grafa 2 je razvidno, da je med razlogi za nakup na zadnjem mestu najnižja cena ter da je ta razlog za nakup samo pri 3,2 odstotka anketiranih. Anketiranci se za nakup medu odločajo predvsem zaradi zaupanja v kakovost in zaradi poznavanja čebelarja, pri katerem kupujejo med.

Poleg navedenega je zanimivo tudi, kaj je pokazala anketa, če upoštevamo različne kombinacije razlogov za nakup (Graf 3). Kot razloga za nakup kar 80 % anketirancev navaja kakovost in poznavanje čebelarja, sledita pa jima poznavanje čebe-

Graf 1: Kraj nakupa čebeljih izdelkov glede na spol

PRIPOROČENE CENE MEDU 2009-2010

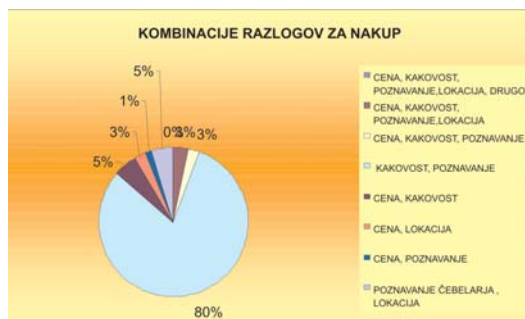
Sorta medu	EUR
cvetlični	6,0
akacijev	6,5
lipov	6,5
gozdni	7,0
kostanjev	7,0
smrekov	7,5
hojev	7,5

Graf 2: Razlogi za nakup glede na spol

larja in priročnost lokacije (5 % anketirancev), šele potem pa zaupanje v kakovost in primerna cena.

Na podlagi analize ankete lahko sklepamo, da si večina ljudi želi imeti na primerni lokaciji za nakup na voljo kakovosten med ter da cena ni vodilni razlog za nakup medu. Večina ljudi je za kakovosten med pripravljena plačati tudi nekoliko več. Če se še niste odločili, po kakšni ceni boste svojim odjemalcem ponudili svoj kakovostni med, si lahko ogledate priporočene cene medu v letu 2009 in 2010, ki sta jih pripravila komisija UO ČZS za ekonomiko in JSSČ. Predlagane cene veljajo za 900 g.

Graf 3: Kombinacije razlogov za nakup čebeljih pridelkov

Te cene so seveda zgolj priporočilo za določitev cene vašega medu, končna cena pa je odvisna od vas samih. Vsekakor pa bi bilo nelojalno do preostalih čebelarjev in zelo destruktivno za celotno slovensko čebelarstvo, če bi med prodajali po nižjih cenah od priporočenih. S prodajo medu pod priporočeno ceno lahko po eni strani vzbudite dvom o kakovosti vašega sladkega pridelka, po drugi pa tudi nelojalno konkurenco v okviru svoje panoge. Med, katerega

kakovost je zagotovljena, potrjuje pa jo tudi znanje in poznavanje čebelarja, bo s spretno promocijo mogoče prodajati po višji ceni od priporočene, saj so si slovenski čebelarji pri ljudeh pridobili zaupanje tako glede kakovosti svojega pridelka kot tudi glede obsežnega znanja, potrebnega za pridobivanje kakovostnega medu.

Katja Škerjanc Jurčević, svetovalka JSSČ za ekonomiko

Oglasne table so zaživele

Na izletih po Sloveniji boste lahko opazili nove oglasne table, ki smo jih ponudili čebelarjem za oglaševanje ter povečanje prodaje medu in čebeljih pridelkov. Kljub večinskemu mnenju, da ljubiteljski čebelarji ne vlagajo veliko v oglaševanje in trženje svojih pridelkov, jih je več kot 200 že dokazalo nasprotno. Vsi so se odločili, da bodo na svoje izdelke opozorili tudi prek oglasnih tabel, ki so jih naročili na ČZS. Naročila še vedno sprejemamo, zato vas pozivamo, da se odločite za nakup table, saj boste na ta način povečali svojo prepoznavnost in hkrati pomagali vzpostaviti enotno oglaševalsko podobo slovenskega čebelarstva.

Na enotnih tablah je napis »**ČEBELARSTVO – prodaja čebeljih pridelkov**«. Na tablo lahko po želji dodate tudi vaše ime in priimek, naziv čebelarstva, naslov, telefonsko številko. Naročila lahko oddate pri predsednikih društev, ti pa bodo vsa skupaj poslali na ČZS, lahko pa jih oddate tudi sami na e-naslov: katja.jurcevic@czs.si ali po tel.: 040/436 513 (kontaktna oseba Katja Škerjanc Jurčević). Če ste pravna oseba, vas prosimo, da nas pri oddaji naročila na to opozorite. Cena table je 12 EUR skupaj z DDV. Cena vključuje: aluminijasto ploščo s štirimi luknjami v velikosti 2 x 300 x

500 mm, izdelavo grafike, digitalni tisk na trpežno folijo ter lepljenje grafike na podlago. Izdelane table lahko prevzamete na ČZS, lahko pa vam jih pošljemo tudi po pošti. Cena table skupaj s poštnino, ki jo plača prejemnik, je približno 16 EUR. Če se odločite, da boste table prevzeli osebno na ČZS, je treba naročene table prej plačati po položnici, ki vam jo bomo, ko bodo table izdelane, poslali na vaš naslov.

Naj vaš trud in veselje s čebelami postaneta vidna tudi drugim! Pridružite se čebelarjem, ki so na svoje kakovostne izdelke že opozorili z oglaševalskimi tablam, ter tako povečali svojo prodajo, predvsem pa pripomogli k prepoznavnosti slovenskega čebelarstva.

Vabimo vas na okroglo mizo!

Kako čim bolj promovirati slovensko čebelarstvo? ČZS, JSSČ bo v torek, 29. septembra 2009, ob 17. uri na sedežu ČZS pripravila okroglo mizo z delovnim naslovom: »Kako čim bolj promovirati slovensko čebelarstvo?« Na njej bo ČZS predstavila osnutek strategije ekonomičnosti in trženja v slovenskem čebelarstvu za obdobje od leta 2010–2015. Od strokovnjaka za marketing boste izvedeli več o prednostih in trženju ge-

ografske označbe kot dodane vrednosti. Po predstavitvi bo o obeh temah tudi razprava, katere cilj bo še boljša promocija slovenskega čebelarstva. Na okrogli mizi bodo sodelovali: predsednik ČZS g. Boštjan Noč, predsednik komisije za ekonomiko g. Jože Smrkolj, vodja JSSČ ga. Lidija Senič, svetovalka za ekonomiko ga. Katja Škerjanc Jurčević, strokovnjak za marketing g. Alen Jurčević in predstavniki Bureau Veritas. Vljudno vabljeni!

Kozarec za med iz Slovenije je dobil dvojčka

Jeseni je čas za prodajo medu, ki so ga naše čebelice pridno pridelale med letom. Veliko ljudi vedno pogosteje posega po kozarcih z manjšo količino medu, saj so priročnejši za uporabo in primernejši za obdarovanja. Vse večje povpraševanje po manjših kozarcih za med je razlog, da bo konec septembra 720 ml kozarec za med dobil svoji dve pomanjšani različici – najprej 370 ml kozarec, nekoliko pozneje pa tudi 212 ml kozarec. Priročna in lična kozarčka bosta na voljo od konca septembra pri vseh dozdajšnjih distributerjih kozarcev za med pridelan v Sloveniji. Na voljo bodo tudi nalepke ustrezne velikosti, tako da bosta oba manjša kozarca na pogled podobna velikemu 720 ml kozarcu. Oba bosta gotovo popestrila vašo prodajno ponudbo in marsikoga navdušila za nakup, hkrati pa bosta zelo lično darilo za vsakogar, ki ceni kakovost in uporabnost našega medu. Lepota se skriva v majhnih stvareh, ponudimo jo tudi mi!

Foto: MB

Vabilo k sodelovanju

Čeprav smo šele v tretjem četrtletju leta 2009, mora ČZS že v tem obdobju pripraviti programe dela za leto 2010. Vodstvo ČZS in zaposleni na ČZS želimo pripraviti tak program dela, ki bo v dobro vseh slovenskih čebelarjev.

Prav zaradi tega Vas prosimo, da nam svoje morebitne predloge za program dela ČZS sporočite na elektronski naslov: nocb@czs.si ali po pošti na naslov sedeža ČZS s pripisom »Za predsednika ČZS«.

Predloge pošljite najpozneje do 20. septembra 2009.

Vaše predloge bomo v skladu z možnostmi skušali upoštevati v predlogu programa dela ČZS za leto 2010, ki ga bodo po ustaljeni poti obravnavali in sprejemali pristojni organi ČZS. Samo skupaj in s skupnimi močmi lahko ustvarimo boljše možnosti za naše čebelarjenje. Že vnaprej se Vam zahvaljujem za konstruktivne predloge!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

NPK čebelar/čebelarka

ČZS vabi nove kandidatke in kandidate, da se vključijo v svetovalni postopek za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije čebelar/čebelarka. Svetovalni sestanek za nove kandidate/-ke bo v sredo, 30. septembra, ob 17. uri na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici. V svetovalni postopek za pridobitev NPK čebelar/čebelarka se lahko vključite kadar koli, če izpolnite prijavnico in če izpolnujete posebne pogoje (potrdilo čebelarskega društva ali mojstra čebelarja, da ste pod mentorstvom čebelarili tri leta z najmanj petimi čebeljimi družinami). Na svetovalnem sestanku boste spoznali potek postopka pridobivanja NPK, oblikovanje portfelja z dokazili

o poklicni usposobljenosti ter potrebne korake na poti do potrditve vaše poklicne usposobljenosti.

V začetku leta 2010 bo na sedežu ČZS potekal pripravljalni tečaj za pridobitev NPK čebelar/čebelarka. Tečaj bomo izvedli, če bo nanj prijavljenih zadostno število kandidat in kandidatov, zato vas prosimo, da svoje prijave posredujete. Janji Podlesnik po telefonu, št.: 01/729 61 24. Tečaj bo potekal po programu, ki obsega vsa ključna dela, opisana v Katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti za čebelarje.

Aleš Rodman, predsednik komisije UO ČZS za izobraževanje

Dodatna zaščita čebel

Da bi preprečila zastrupitve čebele s FFS, je ČZS že v začetku tega leta MKGP predlagala, da bi vsa FFS, ki so nevarna za čebele, označili s posebnim grafičnim znakom, ki bi uporabnike teh, za čebele nevarnih sredstev opozarjal, da morajo biti pri njihovi uporabi še posebej pozorni in previdni. S pobudo so se strinjali tako proizvajalci in distributerji kot tudi zastopniki FFS, zato so predstavniki FURS-a sprejeli pobudo za spremembo Pravilnika o opremljanju fitofarmaceutskih sredstev z etiketo (UR. I. RS, št. 40/2009), ki bi mu dodali to zahtevo. ČZS je na podlagi nove evropske Uredbe o harmonizaciji sistema na področju razvrščanja, označevanja in pakiranja kemikalij pripravila in

FURS-u tudi poslala nov grafični znak, ki opozarja na NEVARNOST ZA ČEBELE. Tako bodo etikete sredstev, ki so uvrščena med nevarna za čebele, v prihodnje dodatno označene z grafičnim znakom s čebelo. S predstavniki proizvajalcev, distributerjev in zastopnikov FFS smo se tudi dogovorili, da bodo kupci sredstev, označenih s tem znakom, ob nakupu prejeli še dodatna navodila za njihovo pravilno uporabo.

Teden odprtih vrat in Dan apiterapije

ČZS in JSSČ vas vabita na Teden odprtih vrat in Dan apiterapije v Čebelarški center Slovenije na Brdu pri Lukovici. V dneh od **5. do 9. oktobra 2009** bomo odprli vrata vsem obiskovalcem, ki bi radi izvedeli kaj več o življenju čebel ter njihovih pridelkih. Organiziranim in napovedanim skupinam bomo brezplačno predstavili čebelarstvo in jih popeljali v skrivnostni svet čebel. Vse zainteresirane skupine za obisk Tedna odprtih vrat prosimo, da svoj prihod napovejo najpozneje do 1. oktobra po telefonu, št.: 01/729 61 10 ge. Nataši Lilek ali ge. Katji Škerjanc Jurčević. Organiziramo tudi vodeni turistični izlet z obiskom osrednje prireditve Dan apiterapije.

Ob Dnevu apiterapije, **9. oktobra 2009**, vas vabimo tudi na več brezplačnih predavanj o uporabi čebeljih pridelkov v vsakdanjem življenju. Vsa predavanja bodo v prostorih Čebelarškega centra Slovenije.

je. Predavali bodo priznani strokovnjaki in zdravniki z izkušnjami pri zdravljenju z apiterapijo. Še posebna pozornost bo letos namenjena propolisu.

Program v petek, 9. oktobra 2009:

- 15.30 – Podelitev licenc pokuševalcem medu,
- 16.30 – Tehnike pridobivanja propolisa – Vlado Pušnik, Norbert Jedlovčnik,
- 17.00 – Propolis in zdravje – prim. dr. Majda Kurinčič Tomšič,
- 17.30 – Uporaba propolisa v apiterapiji – dr. med. Franc Grošelj,
- 18.00 – Uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji – dr. Rodoljub Živadinovič.

Na stojnicah, na katerih se bodo predstavili slovenski čebelarji, boste lahko pokusili čebelje pridelke in izdelke iz čebeljih pridelkov, jih po želji kupili in tako obogatili domačo lekarno z izdelki slovenskih čebelarjev.

Simpozij o Petru Pavlu Glavarju

Ob 225. obletnici smrti Petra Pavla Glavarja bosta ČZS in zavod Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma organizirala mednarodni simpozij, ki bo potekal 16. in 17. oktobra 2009 v prostorih za-

voda Grm Novo mesto. Podroben program simpozija bo objavljen v naslednji številki SČ. Simpoziju bo v nedeljo 17. oktobra sledil Medeni dan na Lanšprežu. Vljudno vabljeni vsi čebelarji in čebelarke!

Donosi in napoved medenja na spletni strani ČZS

Poleg avtomatskega odzivnika za paše je sedaj možno donose, nasvete in napovedi Opazovalno-napovedovalne službe medenja poslušati

tudi na spletni strani ČZS www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php s pomočjo Flash mp3 predvajalnika.

Obvestilo prevoznikom

Leta 2009 je bila izvedena nadgradnja sistema MRVL za izračun višine letne dajatve za motorna vozila z dodatnim vpisom v potrdilu o skladnosti vozila »za prevoz čebel«, kategorije motornih vozil N3 (nad 12t). Lastniki motornih vozil kategorije N3, ki so med 1. marcu in 23. junijem 2009 plačali letno dajatev in tako plačali tudi doplačilo do zakonsko najnižje določene letne dajatve, lahko pri registracijski organizaciji zahtevajo izvedbo postopka »zamenjavo letne dajatve zaradi spremembe izračuna« glede na to pa so upravičeni

tudi do vračila doplačila. Posebnih obrazcev za naveden postopek ni predvidenih, saj lahko lastniki navedenih motornih vozil uredijo vse potrebno pri registracijski organizaciji. Lastniki naj imajo s seboj dokumente, ki jih potrebujejo pri registraciji vozila, in podatke o njihovem TRR (transakcijski račun), kamor se bo nakazala preplačana letna dajatev. Vračilo doplačila se bo izvedlo po ustaljenem postopku. Pojasnila in dodatne informacije na tel. št.: 040/436 516 (g. Vlado Auguštin).

Dobrodelno-izobraževalna akcija 2009

Z jesenjo se bliža čas dobrodelno-izobraževalne akcije »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev«, namenjene malčkom v vrtcih in učencem v osnovnih šolah. Ti se že veselijo medenega zajtrka, za nas pa je to priložnost, da z darovanjem medom, izobraževalno-promocijskim gradivom ter s predstavitvijo našega poklica povečamo zavedanje otrok in njihovih staršev o koristnosti čebeljih pridelkov za zdravje in o pomenu čebel za okolje.

Za uspešno sladkanje naših nadebudnežev je nujno, da nam vsako čebelarско društvo podari vsaj 5 kg ali več medu. Pomanjkanje medu je vsako leto predvsem v mestnih občinah, zato vas prosimo, da če lahko podarite kak kilogram medu več, to sporočite na številko 040/463 513 ali na e-naslov: katja.jurcevic@czs.si

Ker je uspeh akcije odvisen od nas čebelarjev, želimo, da se v čim večjem številu udeležite zajtrkov v vrtcih in šolah. K večji prepoznavnosti akcije

bomo pripomogli z obveščanjem lokalnih medijev. Letos smo za vse malčke v vrtcih in učence v šolah izdali zloženko z izobraževalno-promocijsko vsebino »Čebelica, moja prijateljica 3« in knjižico »Čebela – ustvarjalne ideje«, ki ju bodo predsedniki ČD skupaj z navodili, nalepkami ter prelepki za označitev medu prejeli septembra skupaj z drugim gradivom. V okviru ČD se dogovorite o obiskih v vrtcih in šolah, dodaten promocijski material in gradiva za predstavitev čebelarstva našim najmlajšim pa lahko dobite pri JSSČ. Vrtci in šole so o akciji že obveščeni in že nestrpnost pričakujejo vaš obisk.

Našo dobrodelno-izobraževalno akcijo podpira tudi prva dama ga. Barbara Miklič Türk. Njeno sporočilo otrokom je natisnjeno v zgibanki, ki jo bodo prejeli. **Dokažimo, da je v slogi moč in s skupnimi močmi na usta naših najmlajših znova privabimo medeni nasmeh!**

9. festival za tretje življenjsko obdobje

ČZS se bo že peto leto zapored udeležila festivala za tretje življenjsko obdobje, ki bo **od 30. septembra do 2. oktobra** potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani. Festival se navezuje na mednarodni dan starejših in je namenjen vsem generacijam, prav zato pa je primeren tudi za predstavitev slovenskega čebelarstva in čebeljih pridelkov. Ob tej priložnosti bo ČZS pripravila več promocijskih dejavnosti. Na stojnici bo vse tri dni mogoče poskusiti različne vrste medu, razdeljevali bomo čebelarско promocijsko gradivo, z opazovalnim panjem bomo predstavili življenje čebel, izdelovali pa bomo tudi medeno pecivo. Organizira-

na bodo tudi predavanja in nastop na festivalskem odprtem odru.

Program:

30. 9. ob 15. uri: Slovenija – domovina kranjske čebele – Franc Šivic

1. 10. ob 15. uri: Uporaba čebeljih pridelkov v prehrani, kulinariki in kozmetiki – Amalija Božnar

2. 10. ob 15. uri: Apiterapija – zdravljenje ljudi z zdravilnimi učinkovinami čebeljih pridelkov – dr. med. Franc Grošelj.

Vljudno vabljeni vsi čebelarji in čebelarke! Vstop na Festival za tretje življenjsko obdobje je brezplačen.

Urniki delavnic čebelarških preglednikov

Čebelarški pregledniki bodo, poleg rednega svetovanja čebelarjem na terenu, v začetku meseca septembra na več krajih izvedli delavnice na temo »priprava čebel na zimo« in »interna kontrola medu na terenu«. Vse delavnice so namenjene vsem slo-

venskim čebelarjem. Pogoji za izvedbo delavnic je najmanj 12 in največ 16 udeležencev. **Obvezna je vnaprejšnja poimenska prijava udeležencev, pred izvedbo vsake delavnice kontaktirajte osebi.**

Datum	Čas	Tema	Predavatelj	Okoliš in kraj	Kontakt
2.sep.	17.00	Interna kontrola medu na terenu	Vlado Pušnik	Podravske ČZDM, Streliška 150, Maribor	g. Bauman 031/261 884, ga. Pušnik 02/331 80 10
5.sep.	8.00	Priprava čebel na zimo	Ivan Čopar	Celjski Čebeljak g. Čoparja v Lokah pri Mozirju	g. Čopar 041/665 178
5.sep.	10.00	Interna kontrola medu na terenu	Franc Podrižnik	Celjski Čebeljak g. Čoparja v Lokah pri Mozirju	g. Podrižnik 041/420 821
5.sep.	10.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Ivana Kovačević	Celjski OŠ Dobje - šolski čebeljak Dobje 20a, Dobje pri Planini	ga. Kovačević 041/936 306
5.sep.	16.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Avgust Sinic	Pomurski Petanjci, čebelarstvo Drvarič	g. Sinic 041/590 492
6.sep.	9.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Franc Tomažič	Podravske ČD Poljčane	g. Tomažič 051/358 051
6.sep.	9.00	Interna kontrola medu na terenu	Vinko Sajtl	Dolenjski Čebelarški hram Šentjernej, Pleterški hrib	g. Sajtl 041/546 528
6.sep.	15.00	Priprava čebel na zimo	Stane Kokelj	Celjski Pri Krošlovih	g. Kokelj 040/268 803
8.sep.	17.00	Interna kontrola medu na terenu	Janez Vozel	Zasavski Čebelarški dom Izlake	g. Smrkolj 041/633 566
9.sep.	16.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Štefan Otmar Brvar	Zasavski Gabrsko 33, Trbovlje	g. Brvar 031/591 077
9.sep.	17.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Franc Šolar	Celjski Thermana d.d. Laško	g. Šolar 041/704 158
11.sep.	10.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Branko Borštnik	Ljubljanski Prilesje 3a, Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
11.sep.	17.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Stanislav Roj	Obalno-kraški Lucan 22, Lucija	g. Roj 051/315 874
11.sep.	18.00	Interna kontrola medu na terenu	Jugoslav Logar	Obalno-kraški Vaška hiša, Slovenska vas, Pivka	g. Kalaža 041/287 046
12.sep.	9.00	Interna kontrola medu na terenu	Stane Kokelj	Celjski Čebeljak g. Kokelja	g. Kokelj 040/268 803
12.sep.	17.00	Priprava čebel na zimo, Interna kontrola medu na terenu	Klavdijo Babič	Obalno-kraški Škocjan 33, Koper	g. Klavdijo 041/825 680

Ciklus predavanj dr. Rodoljuba Živadinoviča

Oktobra bo v Sloveniji s serijo predavanj gostoval dr. Rodoljub Živadinovič – predsednik Zveze čebelarjev Srbije in podpredsednik Zveze apiterapevtov Srbije. Priznani predavatelj čebelarstva in apiterapije bo v tri ure trajajočem predavanju z naslovom »Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov

za namen apiterapije«, v prvem delu predstavil tehnologijo čebelarjenja v luči pridelave varnih čebeljih pridelkov, uporabnih v apiterapiji. Kot zdravnik in apiterapevt bo v drugem delu predstavil uporabo čebeljih pridelkov v namene apiterapije.

Datum	Čas	Tema	Kraj	Kontakt
7.okt.	18.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Gorenjska, Žirovnica, Kulturna dvorana na Breznici	Boštjan Noč 040/436 512
8.okt.	18.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Primorska, Povir 52, Povir	Aleš Rodman 031/298 302
9.okt.	18.00	Uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Čebelarški center Slovenije, Lukovica	Nataša Lilek 040/436 514
10.okt.	10.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Pomurje, Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota	dr. Stanko Kapun 031/703 603
10.okt.	17.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Štajerska, hotel Arena	Vlado Pušnik 041/610 110
11.okt.	9.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Dolenjska in Bela krajina, Kulturni center Semič	Vlado Auguštin 040/436 516

MALI OGLASI

PRODAM

Cvetni prah osmukanec, pakiran po 5 kg, tel.: 041/990 360.

Lipov in gozdni med, po ugodni ceni, ter več vrst žganja, tel.: 01/895 71 99.

Točilo, novo, 4 satno, samoobračalno s programom (1.400 EUR) ter nizkonakladne panje (50 EUR), tel.: 031/211 178.

Akacijev, cvetlični, gozdni in hojcev med, tel.: 031/882 295.

Večjo količino belokranjskega akacijevega in kostanjevega medu, tel.: 07/305 81 83, 031/875 894.

15 AŽ-panjev 10- in 5-satarjev, nekaj 7-satarjev ter čebelje družine, tel.: 07/304 41 40.

12 novih AŽ-panjev 7-satarjev, kupcu podarim nekaj (tudi novih) plemenilčkov, tel.: 031/501 801.

8 trietažnih panjev na priklopi, cena simbolična, tel.: 051/395 637.

Mizarsko kombinirko, širine 350 mm, pet operacij, primerno za izdelavo satnikov, tel.: 07/308 23 07, 040/313 025 (po 19. uri).

TAM 125 s 84 AŽ-panji 10S, izdelava Japelj Vrhnik, enotni, ugodno, tel.: 041/601 060.

Tovorno vozilo Mercedes 1317 za prevoz čebel, letnik 1988, v odličnem stanju, več informacij po tel.: 041/557 907, 01/709 89 90.

Pol m³ suhih lipovih desk debeline 35 mm, tel.: 041/880 685 (Kranj).

KUPIM

Revijo Slovenski čebelar, vse letnike, tel.: 031/619 961.

Prazno tovorno vozilo TAM 110, atestiran za 60 AŽ-panjev, tel.: 031/882 295.

Propolis, tel.: 041/883 744.

TRGOVINA ČEBELARNA

PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
Kepic Milena s.p.
ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:

torok-petek: od 8. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine izven delovnega časa po vnaprejšnjem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31

cebelarna@gmail.com

gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarstvo oprema in pribor
- med in ostale čebelje izdelke
- darilni izdelki iz čebeljih proizvodov
- čebelarstva literatura

IVAN KODERMAN 1930–2009

Člani Čebelarkega društva Litija smo izgubili dobrega prijatelja in dolgoletnega člana Ivana Kodermana. Pokojni Ivan je bil rojen v francoskem kraju Mericourt-Pas De Calais, kjer je njegov oče delal kot rudar. Po nekaj letih se je družina vrnila v domovino. Oče je kupil nekaj zemlje in si zgradil hišo v Vrhpolju pri Moravčah, kjer je Ivan odrasčal. Kmalu je moral od doma. Usposobil se je za policista in služboval v Murski Soboti, kjer je spoznal svojo ženo. V zakonu so se jima rodile tri hčerke. Pozneje se je še šolal in postal komercialist v podjetju Svit Kamnik, kjer je delal do upokojitve. Nekaj časa je živel na domači kmetiji v Vrhpolju, kjer je imel tudi čebelnjak in čebele. Leta 1991 se je preselil v Litijo ter se hitro vključil v društveno in družabno življenje. V čebelarskem društvu je bil izjemno dejaven. Vodil je zeliščarsko sekcijo in organiziral različne delavnice. Populariziral je sajenje medovitih rastlin ter poskrbel za semena. V njegovi družbi smo se na terenu seznanjali z različnimi zdravilnimi ra-

stlinami, na predavanjih pa smo se naučili pripravljati najrazličnejše izdelke na podlagi medu, cvetnega prahu in matičnega mlečka. Bil je izjemno delaven čebelar in zeliščar. Čebelarske in zeliščarske delavnice je vodil tudi v litijskem društvu upokojencev, katerega član je bil. Organiziral je razstave s področja zeliščarstva in medovitih rastlin.

Med čebelarji je bil zelo priljubljen. Ko je pred približno tremi leti zbolel, nismo slutili, kako resna je njegova bolezen. Tudi med boleznijo ni opustil svoje čebelarske in zeliščarske dejavnosti. Upali smo v najboljše, žal pa se to upanje ni izpolnilo. Od njega smo se poslovili 14. aprila 2009. V Čebelarskem društvu Litija ga bomo zelo pogrešali in se ga s spoštovanjem spominjali.

ČD Litija

JOŽE VOHAR 1922–2009

2. aprila 2009 smo se poslovili od Jožeta Voharja, ustanovnega in častnega člana ČD Bakovci. To društvo je bilo

ustanovljeno leta 1951, on pa je čebelaril že veliko prej, saj je čebele prevzel od očeta. Že kot mladenič je vžljubil naravo, v njej je užival, zato so mu bile tudi čebele v veliko veselje in zadovoljstvo. Največ je čebelaril v AŽ-panjih, kljub zaposlitvi in invalidnosti pa je skrbel za več kot šestdeset čebeljih družin. Bil je eden izmed naših prvih čebelarjev, ki so panje naložili na vlak in pozneje na svoje prevozno sredstvo ter se pogumno podal z njimi v Haloze, na Pohorje in drugam.

Gospod Jože Vohar je v društvu zelo odgovorno opravljal najrazličnejše naloge: 26 let je bil blagajnik, več let tajnik, bil je član upravnega in nadzornega odbora. Bil je vztrajen in neutrudljiv pri vseh akcijah društva – pri graditvi čebelarskega doma, ob razvitju prapora in drugih dejavnostih. Vedno je znal poskrbeti za primerno razpoloženje med člani, za vedrino v družbi ali na paši, na sejah ali na družabnih srečanjih. Kot častni član in starosta društva je še vedno čutil pripadnost društvu, saj se je rad udeleževal občnih zborov. Še na letošnjem, ki je bil 18. januarja, je bil dobro razpoložen

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu. Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.,
Sp. Sorica 1a,
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517,
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Nakup sušilnice subvencionira
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano.

in zadovoljen z delom društva. Po končanem zboru in veselem druženju me je povabil, da me – kot že večkrat – odpelje domov, in to je bilo tudi najino zadnje srečanje.

Bil je napreden čebelar, vzgojil je svojega naslednika in poskrbel je, da je leta 1993 njegove čebele prevzel sin Milan. Kljub temu pa je še vedno rad postal pred čebelnjakom in opazoval neutrudne čebelice. Svoje izkušnje je rad prenašal na mlajše čebelarje. Za zasluge v čebelarstvu je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje, ob 50-letnici društva pa tudi jubilejno priznanje.

Izgubili smo zvestega, dolgoletnega in ustanovnega člana, predvsem pa delovnega in dobrega prijatelja. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

ČD Bakovci, Štefan Antolin

VLADIMIR GLOJNARIČ 1940–2009

Na pragu letošnje pomladi smo se, žal, še zadnjič poslovili od čebelarja Vladimira Glojnariča. Vse, ki smo ga poznali, je zelo prizadelo sporočilo, da je odšel za vedno. Še posebej zato, ker je imel pred seboj še vrsto let življenja, življenja, v katerega ospredju ni bil on sam, temveč drugi cilji, povezani z njegovim delom, znanjem in snovanji. Vlado se je namreč razdal tako svoji družini, delu v službi in na domačiji kot tudi prijateljem čebelarjem.

Vedno je imel rad živali, zlasti tiste manjše, še prav posebno naklonjenost pa je že v mladosti začutil do marljivih čebelic, po katerih se je zgledoval. Začetki njegovega čebelarjenja segajo v

domačo vas Prelasko, resno pa je začel čebelariti konec sedemdesetih let, ko si je nad domačijo v Golobinjeku postavil večji čebelnjak. Član našega društva, Čebelarske družine Podčetrtek, in Čebelarske zveze Slovenije je postal leta 1970 in bil vsa leta vesten in prizadeven čebelar.

Sredi osemdesetih let, ko je v naši čebelarski družini zavladala kadrovska kriza, tako da je bila tik pred razpadom, se kot vesten čebelar s tem ni mogel sprijazniti, zato je leta 1988 prevzel položaj predsednika ter se skupaj z nekaterimi somišljeniki lotil obnove društva.

Kot predsednik je uspešno spodbujal čebelarje, da smo nadaljevali čebelarjenje in pridobivali nove člane. V 19 letih njegovega predsedovanja je društvo dobilo novo podobo in postalo trdno.

Tudi po upokojitvi leta 1991 mu nikoli ni bilo dolgčas, saj je bil izredno vitalen, nemiren duh, poln načrtov in idej. Nenehno je skrbel za sodelovanje s soslednjimi čebelarskimi društvi in s Čebelarsko zvezo Slovenije. V skrbi za kakovostno čebelarjenje je člane stalno spodbujal k strokovnemu izobraževanju, še zlasti na področju tehnologije čebelarjenja in zdravljenja čebel.

Zaradi zdravstvenih težav je pred dvema letoma prosil za razrešitev s položaja predsednika in bil izvoljen za podpredsednika.

Tako je v svojem življenju tudi kot čebelar storil največ, kar je mogel, in bil dejaven skoraj do svojega zadnjega dne.

Žal se čebelarji nismo zavedali resnosti njegove bolezni. Verjeli smo, da jo bo premagal in skupaj z nami letos praznoval 100-letnico društva. A dan, ko se je sklenil njegov življenjski krog, je napočil veliko prehitro. Vsi ga bomo pogrešali. Cvetje na njegovem grobu in plameni svečk bodo pričali, da je bil dober člo-

vek. Imeli smo ga radi in ne bomo ga pozabili!

Jože Uršič, predsednik ČD Podčetrtek

JANEZ KRALJ 1944–2009

17. junija 2009 smo k večnemu počitku pospremili čebelarskega prijatelja Janeza Kralja.

Rodil se je leta 1944 v Mostah pri Komendi, kjer je ostal tudi vse svoje življenje. Do leta 1997 je v domačem čebelnjaku pomagal očetu, po njegovi smrti pa je začel samostojno čebelariti. Tedaj se je vključil tudi v delo Čebelarskega društva Peter Pavel Glavar v Komendi.

Samo nekaj dni pred smrtjo se je udeležil delitve zdravil za čebele.

V spominu ga bomo ohranili kot dobrega prijatelja in čebelarja.

*ČD Peter Pavel Glavar
Komenda*

FRANC BERNIK 1935–2009

Marca letos nas je pretresla novica, da je umrl naš član Franc Bernik. Rodil se je 6. oktobra 1935. Čebelaril je 25 let in bil od vsega začetka član ČD Selška dolina. Bil je dejaven član, nekaj let pa je bil tudi blagajnik čebelarske družine. Čebelaril je z največ 12 panji. Od njega smo se poslovili 13. marca 2009.

V spominu nam bo ostal kot dober prijatelj in čebelar.

ČD Selška dolina

SONARAVNO ZATIRANJE VAROJ HLAČILNIK BS-05

- UČINKOVITA UPORABA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ- IN NAKLADNIH PANJIH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJ MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

NANOKEM, d. o. o.

Rečna ulica 6, Ljubljana

Tel./faks +386 1 251 16 53, GSM: +386 41 863 876

PAKETNA
DOSTAVA

SPOŠTOVANE ČEBELARKE IN ČEBELARJI!

Obveščamo Vas, da Vam tudi letos ponujamo nepakirani slovenski med vrhunske kakovosti po ugodnih cenah:

- cvetlični med po 3,20 EUR (če kupite več kot 300 kg v sodih je cena 3,10 EUR/kg;
- akacijev med po 3,90 EUR (če kupite več kot 300 kg v sodih je cena 3,80 EUR/kg;
- cvetlični med mešan s kostanjevim, po 3,50 EUR.

Med Vam lahko natočimo tudi v naše kozarce brez etiket, cena po dogovoru. V zalogi imamo tudi pakiran matični mleček vrhunske kakovosti, in sicer: 30 g po 22 EUR, 160 g po 88 EUR in 700 g po 336 EUR.

Čebelarstvo PISLAK

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Tel.: 031/734 905 (Robert), 02/796 10 51 (med 8. in 11. uro dopoldne) ali info@cebelarstvo-pislak.si, www.cebelarstvo-pislak.si

Revijo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si

Spletna stran revije: www.czs.si/slovenskicebelar.php

Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si - tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si - poslovna sekretarka Barbara Dimc: barbara.dimc@czs.si - predsednik Boštjan Noč: nocb@czs.si

Tel.: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Dimc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, Boštjan Noč: 040 436 512, uredništvo: (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Katja Škerjanc Jurčević, spec. za ekonomiko: 040 436 513, katja.jurcevic@czs.si, Nataša Lilek, spec. za varno hrano: 040 436 514, natasalilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za varno hrano: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Janja Podlesnik, administrativna delavka, 01 729 61 24, janja.podlesnik@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2009 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 50 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 7 € za nečlane.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera Picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6500, Tiskano: 26. 8. 2009

Glasiło Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

APIS M&D®

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
ob sobotah 9.00–12.00

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI
7S - 57,40 €, 5S -
52,20 €

GRELCI ZA
MED 179 €

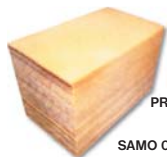
KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA
AKCIJSKA CENA 298 €

STANDARDNI LR-PANJ
IN DVOTRETIJSKI
LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €

ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,5 €,
250 g CINK 2,2 €

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG
LR - STANDARD
LR 2/3

SATNIKE:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD
LR 2/3

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 €/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 3,12 € za kilogram. ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €. ■

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ-, LR-: 0,63 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Cenjene stranke obveščamo,
da smo se 1. 3. 2008 preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

**Konzumni sladkor za krmljenje čebel
po ugodni ceni!**

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

Velika izbira modelov za vlivanje sveč.

Na voljo so brezplačni katalogi
za modele za sveče.

Posoda za medicino 30 l
hermetično zaprta,
nerjaveča.

Izparilnik Varox za oksalno kislino 12V

Hlapilnik NASSENHEIDER je razvit in namenjen za
kontinuirano izhlapevanje mravljične kisline
za zatiranje varoe. Uporablja se lahko za vse tipe panjev
in neodvisno od zunanje temperature.
Primeren je za različne koncentracije mravljične kisline.
Je edini testiran in zakonsko dovoljeni hlapilnik z
dolgotrajnim delovanjem v Nemčiji.

Pri gotovinskem nakupu
čebelarstvo opreme v vrednosti
nad 42 EUR priznamo
čebelarjem z veljavno čebelarstvo
izkaznico 4% popusta.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo po paketni pošti.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si